

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ
24

YASAMA YILI
3

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

13 Şubat 2013 Çarşamba

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

13 Şubat 2013 Çarşamba

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonunun kadınların iş gücüne katılımı, mevcut durumu ve önerileri hakkında	1:33

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:33
Canan GÜLLÜ (Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı)	1:7, 13, 22, 30, 32
Gürkut ACAR (Antalya)	7, 15, 30:31, 33
Sema KENDİRCİ UĞURMAN (Türk Kadınlar Birliği Derneği Başkanı)	7:17, 23, 26, 32:33
Nurcan DALBUDAK (Denizli)	12
Ülker ŞENER (Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Sosyal Politika Araştırmacısı)	17:27, 30:32
Tülay KAYNARCA (İstanbul)	22:23, 26, 28:31
Mesut DEDEOĞLU (Kahramanmaraş)	28

Açılma Saati: 14.40
Kapanma Saati: 16.25

13 Şubat 2013 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.40
BAŞKAN: Dilek YÜKSEL (Tokat)

_____0_____

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri “Her alandaki kadın istihdamının artırılması ve çözüm önerileri” konulu alt komisyonumuzun 13 Şubat Çarşamba günü 10’uncu toplantısını açıyorum.

Bugün çok değerli katılımcılarımız var aramızda, onlara da hoş geldiniz diyoruz.

Türk Kadınlar Birliği Derneği Başkanı Sayın Sema Kendirci aramızda. Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı Sayın Canan Güllü aramızda. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Sosyal Politik Araştırmacısı Sayın Ülker Şener aramızda. Kendileri kadın konusuyla alakalı, kadının sadece istihdam alanındaki değil, her alandaki sorunlarıyla alakalı araziden de çok değerli tespitlere sahipler. Onların bugünkü alacağımız tespitleri bizim komisyonumuzun rapor yazma kısmında bize ışık tutacak. İnşallah raporu yazdıktan sonra da diğer kamu kurumlarına ve bakanlıklarımıza da farkındalık oluşturmak ve yapılan tespitlerin uygulamasını takip etmek açısından da olumlu katkıları olacağına inanıyoruz.

Kamu kurumlarımızı bitirdik, sizlerle beraber sivil toplum örgütlerimizi dinliyoruz. İnşallah sivil toplum örgütlerimizin dinleme işleminden sonra akademisyenlerimizi komisyonumuzda dinleyeceğiz. Akademisyenlerimizin teknik anlamdaki verilerle ve mevcut durumun harmanlanmasıyla alakalı tespitleri de bize ışık tutacak.

Ben, tekrar sizlere hoş geldiniz diyorum.

İlk sunumunu yapmak üzere Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı Sayın Canan Güllü’yü dinliyoruz.

Kaç dakikalık bir sunum yapacaksınız?

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ –
“Yirmi dakika.” demiştiniz, yirmi dakikalık bir sunum.

BAŞKAN – Tamam.

Teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ –
Hepinize merhaba.

Burada olmak, hakikaten, sizin de bahsettiğiniz üzere, alanın ve akademisyenlerin ve kamunun bir şekilde harmanlandığı bilgilerle yola çıkmak ve sorunu ciddi boyutlarla ele alarak çözümüne ulaştırmak anlamında hepinize şimdiden teşekkür ediyorum ben de.

Bizdeki verileri sizlerle paylaşmaya çalışayım.

Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu, malumu olduğunuz üzere, seksen bir ilde faaliyet gösteren örgütlerin üst çatı örgütü.

“Kadınların iş gücüne katılımı, mevcut durum ve öneriler” diye başlıyoruz. Türkiye’de kadın istihdamı, Avrupa Birliği ülkeleriyle karşılaştırıldığında rekor denilebilecek oranda düşüktür. Çalışmayan ya da atıl olarak nitelendirilebilecek kadınların oranı da yine rekor derecede yüksektir. Kırdan kente göç, ekonominin zayıf istihdam yaratma kapasitesi ve kadın çalışmasına ilişkin var olan kültürel faktörler, kadınların düşük istihdam oranlarını açıklamak için kullanılan nedenlerden bazılarıdır.

Kadın istihdamı tablosunun genel olarak bu şekilde olmasına karşılık, Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde bir dizi cinsiyet eşitliği politikaları gerek İş Kanunu gerekse diğer yasalar çerçevesinde ulusal yasalara entegre edilmektedir. Bir paket anlayışıyla uygulamaya konulan kanun değişiklikleri, eşit ücret, eşit davranma, doğum izni, ebeveyn izni, gece çalıştırma, esnek çalışma, çocuk bakımı -ki bunlarla ilgili verileri de ben arkadaşşa gönderdim- çalışan kadınların yalnızca bazıları için etkili olmaktadır. Kadınların büyük çoğunluğu ise bu uygulamaların dışında kalmaktadır. Hatta, bu uygulamalar, kadınların potansiyel istihdamını olumsuz yönde etkileyebilmektedir alandaki gözlemlerimiz üzerine.

Yaşlanan nüfusun olumsuz etkilerine dair tartışmalar şimdilik sadece doğurganlık ve çocuk sayısı üzerinde yoğunlaşıyor. Hâlbuki asıl endişe uyandıran mevzu, çalışabilir nüfusun yani insan kaynağının azalmasıdır. Bu da bağımlı nüfusa -çalışmayan nüfus- çalışarak bakabilecek olan nüfusun görece küçülmesi demektir.

Çalışabilir nüfusun yarısını oluşturan kadınların kentlerde iş gücüne katılım oranı yüzde 25 civarındadır. Bu bağlamda kadın iş gücüne katılım oranlarının artırılması, yaşlanan nüfusa karşı geliştirilen politikaların vazgeçilmez bir eksen olmalıdır.

Kentlerde 2004 yılında yüzde 17,8 olan kadın iş gücüne katılım oranı 2011 yılında yüzde 24,9’a yükselmiştir. Aynı dönemde kadınların eğitim seviyeleri artmakta ve buna paralel olarak ilk evlilik ve ilk çocuk doğurma ileriye yaşlara ötelenmektedir. Bu ve benzeri eğilimler kuşkusuz kadın katılım oranlarında gözlemlenen artışa sebep olabilir. Güncel ekonometrik analizler, kadın iş gücüne katılım oranlarında 2004 yılından 2011 yılına gözlemlenen artışın salt yapısal etkenlerle açıklanamadığını göstermektedir. Benzer bir şekilde kentlerde kadın iş gücüne katılımında yapısal etkenlerden bağımsız bölgesel farklılıklar olduğu da göze çarpmaktadır. Bu bulgu, kültürel farklılıkların kadın katılımı üzerindeki etkilerine işaret etmektedir.

Kadın iş gücüne katılım oranlarındaki artışa nelerin sebep olduğuna dair bir takım ipuçları hane halkı işgücü anketi verilerinde görülmektedir. Eğitim düzeyleri itibarıyla bakıldığında, katılım oranlarının özellikle eğitim seviyesi düşük kadınlarda arttığı görülmektedir. İşsizlik verileri ise kadın işsizliğinin bu dönemde az da olsa azaldığını göstermektedir. Bu, daha çok kadının iş gücü piyasasına girmesiyle işsizlik oranlarının artacağı iddiasının doğru olmadığını ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra, hâlihazırda istihdamda bulunan kadınlar arasında en iyi istihdam biçimi olarak kabul edilebilecek kayıtlı ve ücretli istihdamın payının artıyor olması kadınların iş gücü piyasasındaki konumları açısından önemli bir gelişmedir. Bu artışta 2008 yılında kadın istihdamını artırmak amacıyla başlatılan SGK prim teşviklerinin etkisi olduğu göz ardı edilemez.

Türkiye, Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde giriştiği reformlar kapsamında cinsiyet eşitliği politikalarını yasal mevzuata eklemeyi gündeme almıştır. Peki ama cinsiyet eşitliği politikaları bağlamında Türkiye'deki uygulamalar ve bu uygulamaların kadın istihdamı üzerine olası etkileri acaba nasıl bir görüntü oluşturmaktadır? Bu kategoride üç önemli nokta üzerinde yoğunlaşıp kadın ve erkeğin ayrınlığını sağlamaya çalışan yasa ve uygulamaların ne derece kadın istihdamını teşvik edici olduğuna bakalım. İlki 4857 no.lu İş Kanunu'nun 5'nci maddesidir. Bu maddeyle, cinsiyete dayalı ayrımcılık yasaklanmış, eşit davranma ve aynı veya eşit değerdeki bir iş için eşit ücret ilkesi benimsenmiştir. Elbette bu ilkeler evrensel cinsiyet eşitliği politikaları ve Avrupa Birliği direktifleriyle uyum içindedir fakat Türkiye'de yaşanan koşullara baktığımızda, bu ilkelerin eşitliği sağlamaktan uzak olduğunu görüyoruz.

Öncelikle, İş Kanunu'nun kapsamı sanıldığı kadar dardır. Geçici ve yevmiyeli olarak ev hizmetlerinde ve ev eksenli çalışanları -ki bunların çoğunluğu kadındır- kapsamamaktadır. Kanun maddesinde eşitlik ilkesi tanım olarak dardır ve her türlü ayrımcılığa karşı mücadele etmek bakımından önem taşıyan işe alım aşamasını ve meslek içi eğitimi ve işte yükseltme aşamalarını kapsamamaktadır. Fakat Türkiye'de işe alınmada cinsiyete dayalı ayrımcılıkla çok yaygın olarak karşılaşmaktadır. Hatta Kadın STK'larının CEDAW'a verdiği 4'üncü ve 5'inci Gölge Rapor'da Türkiye pratiklerinde, özellikle erkek egemen sektörlerde cinsiyete dayalı ayrımcılığın çok yaygın olduğunu ve bankacılık gibi kadın yoğun sektörlerde bile işe alınmadan önce kadınların evlilik ve çocuk sahibi olma niyetleri hakkında sorgulandıklarını göstermektedir. Bunları da yakinen takipte ve duymaktayız.

"Eşit işe eşit ücret" ilkesine gelince, Türkiye genelinde kadınlar erkeklerin kazancının yaklaşık yüzde 46'sını kazanmaktadır. Cinsiyetler arasındaki gelir farklılığının bu kadar büyük olması, kadınların gelirinin hâlâ ailenin temel geçim kaynağı değil, bir ek gelir olarak algılandığının da göstergesidir. Elbette bu 46 rakamı her sektörde ve her iş kolundaki durumu yansıtmaya bile kadınların ve erkeklerin yaptığı işlerin birbirinden köklü bir şekilde ayrılmış olduğunu veriler doğrularken "eşit işe eşit ücret" prensibinin uygulanmasını zorlaştırmaktadır.

İkinci önemli alan ise istihdam ve işsizlik oranlarıdır. Bu alanda cinsiyet eşitliğinin ne boyutta olduğuna baktığımızda, çok ciddi farklılıklar olduğunu ve kadınlar ve erkekler arasında ciddi uçurumlar bulunduğunu görüyoruz. Daha önce de işaret edildiği gibi, kadınların yüzde 25'i istihdam edilmekte iken bu oran erkeklerde yüzde 71'dir. Resmî işsizlik verileri ise Türkiye genelinde yüksek olmakla beraber, yıllar içinde kadınların işsizlik oranlarının erkeklerin işsizlik oranlarını geçmeye başladığını göstermektedir. 2006 yılında kadınların yüzde 10,3'ü işsizken bu oran erkekler arasında 9,7'dir. Eğitimli kadınlar arasında ve kentlerde işsizlik oranlarının daha yüksek olduğunu belirtmek gerekir. Hem istihdam hem de işsizlik alanında cinsiyetler arasındaki belirgin farklılığın kadın istihdamı konusunda belirgin bir kamu politikasının olmamasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Çeşitli raporlarda ve kalkınma planlarında kadın istihdam oranının düşüklüğüne işaret edilse bile sistematik istihdam politikaları hayata geçirilememiştir.

Cinsiyetler arasındaki farklılıklara odaklanarak kadınların özel ihtiyaçları için üretilen ikinci nesil cinsiyet eşitliği politikalarının Türkiye'de kadınların çalışma yaşamına katılmalarını kolaylaştırıcı bir etkisi olduğundan söz edemeyiz. Çocuk bakım hizmetlerine yönelik yapılan kısa bir inceleme bile çocuk bakımı alanında devletin varlığının çok zayıf olduğunu ve çocukların zorunlu eğitim yaşı olan 5,5 yaşına kadar evlerde anneleri ve yakın akrabaları tarafından bakıldığını göstermektedir. Kadınlara özel politikaların eksikliği, kadınların Türkiye'de var olan sosyal devlet anlayışında anne ve eş olarak kabul edildiğini göstermektedir.

Mevcut durum: Kadınların iş gücüne katılım kararları tarım ve tarım dışı yaşam koşullarında farklılaşmaktadır. Tarımda çoğunlukla ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınlar, üretim ve istihdam tarım dışı sektörlerle kaydıkcı iş gücü piyasasından uzaklaşmaktadır. Buna paralel olarak kadın iş gücüne katılım oranları tarımdan tarım dışına, kırdan kente geçişlere paralel olarak geçtiğimiz yarım yüzyılda düşmüştür.

2004–2011 döneminde kentlerde kadınların iş gücüne katılım oranları: Ciddi anlamda farklılıklar görebiliyoruz tablo incelendiğinde. Hanede bakım sağlayabilecek kadın sayısı arttıkça kadın katılımı düşüyor. Geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde ev işleri ile çocuk ve yaşlı bakımdan kadınlar sorumlu olduklarından yaşamlarının belli dönemlerinde ev içi üretime ağırlık verirler. Kadın katılım oranlarının daha yüksek olduğu ülkelerde kadınların çocuk sahibi olduktan bir süre sonra iş gücü piyasasına döndükleri görülmektedir.

Yapılan ekonometrik analizin sonuçlarına göre, Türkiye'de kadınlar yaşları arttıkça önce iş gücü piyasasına girmekte, sonra evlilik, çocuk ve yaşlı bakımı gibi ev içi sorumluluklarının artmasına paralel olarak iş gücü piyasasından çıkmaktadırlar.

Ev içi üretimin hanede küçük çocukların ve yaşlıların varlığıyla artacağı aşîkârdır. Kadının yaşadığı hanede bakım gerektiren bireylerin varlığı kuşkusuz kadının çalışma ihtimalini etkileyecektir. Bu konuda şu an ben de aynı sorunu yaşamaktayım. Evde bakıma ihtiyacı olan bir annem var ve ben

ona bakmak konusunda ciddi anlamda efor sarf ediyorum yani bunlar hakikaten sadece lafta söylenen kelimeler olarak kalmıyor.

Bu bağlamda, sıfır ila altı yaş grubunda, yedi ila on dört yaş grubunda ve altmış beş yaş üzerinde bireylerin sayısı önemli değişkenlerdir. Beklenen şekilde hanede bu yaş gruplarındaki bireylerin oranının artmasıyla kadınların iş gücüne katılım oranları düşmektedir. Kısaca hanedeki çocuk ve yaşlıların bakımlarının kadınlar tarafından üstlenildiği görülmektedir.

Yapısal etkenlerden bağımsız bir artış var 2004 ile 2011 yılları arasında. Güncel ekonometrik analizler, 2004–2011 yılları arasında kentlerde kadın katılımındaki artışın yaşam döngüsü, eğitim ve hane içi bakım sorumluluğu gibi yapısal etkenlerin ötesinde henüz açıklanamamış ek bir artış olduğunu göstermektedir. Kısaca, bu dönem içerisinde kadınların artan eğitim seviyeleri ve dolayısıyla ötelenen ilk evlilik ve ilk doğum yaşları gibi etkenler, kentlerde kadın iş gücüne katılımda gözlemlenen artışı açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Alt grupların iş gücüne katılım oranlarını irdelemek, bu artışın kaynakları hakkında da bilgi sağlar bize.

Eğitim durumuna göre kentte iş gücüne katılım oranları var 2004 ve 2011 yılları arasında. Biz bunun en son farkını alalım isterseniz. 2004-2011 yılları arasında iş gücüne katılım oranları 7,1, okuryazar olmayanlarda 1,1, mezun olmayanlarda 4,2, ilkokul 5,8, buraya çok dikkat edelim lütfen, ilköğretim ya da ortaokul 5,9, lise 4, meslek lisesi 0,2, üniversite 0,9.

Tabloda görüldüğü üzere -eğitim ayrımında veriliyor bu tablo- 2004 ile 2011 yılları arasında iş gücüne katılım oranları 7,1 yüzde puan artışıyla biraz önce saydığımız noktada yüzde 17,8' den yüzde 24,9'a yükselmiştir. Kentlerde iş gücüne katılım oranlarının özellikle eğitim seviyeleri daha düşük kadınlarda arttığı açıkça görülmektedir. İlkokul -5 sene- ve ilköğretim ya da ortaokul -8 sene- mezunu kadınlarda gözlemlenen bu artışın altında yatan sebeplerin araştırılması, ileride kadın katılımını artırmaya yönelik politikalara da ışık tutacaktır kanaatimizce.

İş gücüne katılım oranlarının artmış olması, bu kadınların istihdam edilebildikleri anlamına gelmiyor. Burada cevap aranan soru şu: İş gücü piyasasına giren kadınlar istihdam edilebiliyor mu? Diğer bir deyişle, artan iş gücüne katılım oranları artan işsizlik oranlarına dönüşüyor mu? Verilere göre iş gücüne katılım oranlarındaki artışa rağmen kentlerde kadınların işsizlik oranlarında düşüş görülmemektedir.

Sadece herhangi bir eğitim kurumundan mezun olmayan kadınların işsizliği bu dönemde artmıştır. İşgücüne katılım oranının yükselmesine rağmen işsizlik oranlarının düşmüş olması oldukça önemlidir. Bu, daha çok kadının iş gücü piyasasına girmesiyle işsizlik oranlarının artacağı iddiasının çok da doğru olmadığına işaret etmektedir.

Eğitim durumuna göre kentte kadın işsizlik oranları: Tablonun tamamını okumuyorum. Bu konuyla ilgili CD'yi zaten verdim ama farka geçiyorum hemen. İşsizlik oranı eksi 1,4. Farkını alıyoruz

2004 ile 2011'de. Okuryazar olmayanlarda eksi 0,1, mezun olmayanlarda 6,2, ilkokulda eksi 0,4, ilköğretim ya da ortaokulda eksi 0,7, lise eksi 0,7, meslek lisesi eksi 5,7, eksi 1,9 da üniversite.

İş gücü piyasası durumlarının önemli bir boyutu da istihdam durumudur. Söz konusu dönemde kadınlar arasındaki kayıtlı ve ücretli istihdamın payının arttığı görülmektedir. En makbul istihdam şekli olarak kabul edilen kayıtlı ve ücretli istihdamın payının yüzde 55,7'den yüzde 61,3'e çıkmış olması kuşkusuz çok olumlu bir gelişmedir.

2009 ve 2010 yıllarında kendi hesabına çalışan kadınların payında kayda değer artışlar görülmektedir. Bu, birçok iş ve meslek sahibi dernekler ve de TOBB'un kurduğu derneklerle ilgili görülmektedir. Ancak bu etki 2011 yılında zayıflamış. İlk heyecan kendini biraz herhalde kaçırdı diyoruz. Kendi hesabına çalışan kadınların payı 2010 yılında yüzde 11,1'den 2011 yılında yüzde 9,9'a gerilemiştir.

İstihdam durumu yani şu anki durumun kentteki kadın durumu: Tabloyu görüyorsunuz, okuyarak vakit kaybetmiyorum arkadaşlarım için ve sonuca geliyorum. Son günlerde gündemde olan yaşlanmakta olan nüfus ve bu durumun getireceği sorunlar genelde doğurganlık ve çocuk sayısı eksenlerinde tartışılmaktadır. Hâlbuki yaşanan nüfusun getirdiği sorunlarla baş etmenin yollarından biri çalışan nüfusta mevcut eğilimden daha hızlı artış sağlamaktır.

Uzun yıllardır Türkiye'nin en büyük yapısal sorunlarından biri olan kadın iş gücüne katılım oranlarının düşüklüğü Türkiye'ye bu politika ekseninde önemli bir alan açmaktadır. Çalışabilir nüfusun sadece yarısının iş gücü piyasasında olmasından hareketle, kadın iş gücüne katılım oranlarının artırılması yaşanan nüfusa iş gücü piyasasında çalışarak bakabilecek nüfusun artırılması demektir. Son yıllarda, özellikle 2010 yılında Almanya'da 5 çalışanın 1 emekliye bakabilmesi gündemdeydi ki bu da Alman ekonomisinin ciddi anlamda sıkıntıda olduğunu gösteriyordu. Bizlerin bu dönemdeki kaç emekliye bakıyor tablosuna erişemedik çünkü aslında o çok önemli, bizim yıllar içinde neyi kaybedip, kazandığımızı göstermesi açısından.

Bu bağlamda bu sunumun konusunu oluşturan, kentlerde 2004–2011 yılları arasında gözlemlenen kadın iş gücüne katılım oranlarındaki hızlı artış önemli ipuçları içermektedir. Eğitim, ilk evlilik ve ilk doğum yaşı, evlilik durumu gibi yapısal özelliklerin etkileri dikkate alındığında bile söz konusu dönemde kadın iş gücüne katılım oranında önemli bir artış ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra, bölgesel farklılıklar, muhafazakârlık-modernlik bağlamında kültürel farklılıklara işaret etmektedir. Bu bulguyu destekler şekilde kalabalık hanelerde kadınların iş gücüne katılımının olumsuz etkilendiği görülmektedir. Buna karşın kadın katılımındaki artış, özellikle düşük eğitilmiş kadınlarda gerçekleşmiştir. Bu, merdiven altı tekstil işçiliği dediğimiz olaylarda da kendini göstermiştir.

Bu ipuçlarından hareketle, son dönemde hızlanan kadın katılım oranlarındaki artışın daha ayrıntılı araştırılması büyük önem taşımaktadır. Çocuk bakım hizmetlerine ilişkin yasal düzenleme kadınların formel işlere girişini zorlaştırmakta ve kadın işçi çalıştıran işverenleri cezalandıran nitelikler

barındırmaktadır. İşverenlerin rolü ise iş yerlerine özel kreş bulundurmakla sınırlı kalmamalı, çalıştırdıkları kadın sayısına bakılmaksızın işletmelerinin içinde bulunduğu belediyeye bağlı olarak işletilen ve yeni açılacak kreşlere doğrudan katkı yapmaları sağlanmalıdır. Bir dönem çalışan kadın sayısı düşükkken son dönemde onun bir artışı sağlanarak kreş açma yetkisi verildi ki bu daha bir sıkıntı meydana getirdi.

Elimde daha sonrası için fırsat gelirse kooperatifçilik ve eşit işe eşit ücret konusunda da iki çalışma var. Arkadaşlarımı dinledikten ve siz uygun görürseniz onu da paylaşırım.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Soru sormak isteyen milletvekilimiz var mı?

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Bu sunumdan elde etme imkânımız var mı?

BAŞKAN – Tabii, sunumları ulaştırıyoruz.

Ben bir soru sormak istiyorum Canan Hanım.

İkinci nesil cinsiyet eşitliği politikalarının yetersiz olduğundan bahsettiniz. Bu politikalara kreş desteği gibi ya da bakımevi gibi önerileriniz bunlar mı? Bunun dışında da ilave önerileriniz var mı?

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Şu an için bunlar; yani öncelikli sorunlar bunlar çünkü. Bunları halletmemiz gerekiyor. Bizim önümüzdeki en büyük, hakikaten en büyük problem. Bırakabilecek bir yeriniz olmadığı için evin dışına çıkamıyorsunuz. Politika olarak da biraz önce söylediğimiz konularda eğer siz sadece ev içinde mikrokredi hikâyesiyle bu sorunu giderebileceğinize inanıyorsanız bu bir yanlışlık olur, kadını evden çıkarmadan eve hapsedmek olur. Dolayısıyla kadının evden çıkması gerekiyor öncelikle. Çıkabilmesi için de dış alanda sorunları olmamalı. Mesela biz şiddet yasasını da oluştururken -Sevgili Sema bilir- o şiddetten kaçan kadınların işsizleri için bile ŞÖNİM’de kaldıkları dönem içinde Maliye Bakanlığından iki ay kreş yardımı almalarını, yani çocuklarını bir yere bırakabilmelerini istedik ki bu da kabul oldu; gerçi bu süre az ama şu anlık bu politikalar üzerinde etkenler bunlar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Sema Hanım, sizi dinleyelim mi?

Sema Hanım, kendinizi tanıtır arzu ederseniz. Sayın Vekilimiz biraz geç kaldığı için sizleri tanıtırkenki kısma yetişemedi.

Buyurun.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Avukat Sema Kendirci Uğurman, Türk Kadınlar Birliği Genel Başkanıyım ve çok uzun yıllardan beri kadın alanında çalışmaktayım. Ama bir özelliğimiz var. Benim derneğim kurulduğu günden beri eşitlik mücadelesi veren bir dernek. 1924 yılında kurulmuş, 89 yıldır da biz “kadın-erkek eşitliği” diye konuşuyoruz ve bu uğurda mücadele vermeye çalışıyoruz.

Ben Ankara dışındaydım, özür dileyerek böyle bir sunum hazırlayamadım ama hazırlayıp arkadaşlarıma göndereceğim. Ancak şimdi sözlü bir sunum, notlarımdan hareketle bir sunum yapacağım ve sonra yazılı olarak da vereceğim arkadaşlarımıza.

Şimdi, tabii herkes biliyordur ama son bir rakamı konuşarak belki sunumuma başlamak istiyorum. Çünkü kendimizi başkalarının tablosunda görmenin de önemli olduğunu düşünüyorum. Biliyorsunuz Dünya Ekonomik Forumu'nun küresel cinsiyet uçurumu endeksleri 2012 verilerine göre; Türkiye, iş gücüne katılım ve fırsatlar alt bölümü itibarıyla 135 ülke arasında 129'uncu sırada. Bu durum Türkiye'deki kadınların iş gücü piyasasına katılım ve diğer ekonomik kaynaklara ulaşım ve hakları açısından gerçekten çok tehlikeli bir görüntü. Bu tablo bize neden sorusunu sordurtuyor; çünkü Dünya Ekonomik Forumu her yıl bu açıklamaları yapıyor ve bu son gelinen nokta Türkiye'de gösterilen bütün bu gayretlere rağmen bütün çalışmalara rağmen bütün proje üretimlerine rağmen bu gösterge bize neden sorusunu ya da nerede hata yapıyoruz ya da nerede bir şey eksik kalıyor da bu kadar çalışmalar başarıya ulaşmıyor sorusunu sordurtuyor.

Şimdi ben tabii temel sorun alanlarından söz edeceğim. İstihdamla ilgili temel sorun alanlarından söz edeceğim ama sunumumu genel olarak bu göstergenin en temel sorunuyla bağdaştırmak istiyorum.

Kadın istihdamında çok ciddi temel sorunlarımız var. Bunların çok önemli araştırmacı kurumlar tarafından sizlere sunulduğunu biliyorum. Bunların içinde KEİG, bizim de üyesi olduğumuz Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi eminim rakamlarıyla, sorunlarıyla, her şeyiyle size bildirmiştir. Çok iyi raporlar hazırlıyoruz çünkü, çok iyi çalışmalar yapıyoruz, çok iyi alan çalışmaları yapıyoruz. Genel olarak vardır elinizde bütün bunlar ama ben bir özet söyleyeceğim. Temel sorun alanlarını biliyoruz, kayıtlarınıza da girmiştir. Efendim, işte kırsal alanda kadınların yükü çok yüksek. Ev işiyle birlikte dışarıda ucuz emek gücünü de oluşturuyor. Kentlerde kadın istihdamı çok düşük. Kayıt dışı istihdam çok yüksek. Yani Türkiye'de kayıt dışı çok ciddi bir tehlike ama kadın için çok daha büyük oranlarda ve çok ciddi kanayan yaralar durumunda. Ücretler arasındaki uçurumlar çok önemli. Biz hâlâ bu ülkede eşit işe eşit ücreti sağlayamadık ve tabii erkek egemen bir yapı sendikalara hâkim ve kadınların, çalışma yaşamındaki kadınların girebilme şansını elde etmiş ya da sendikalı olabilme şansını elde etmiş kadınların da örgütlenme güçlerini zayıflatan, kıran, ortadan kaldıran da bir yapımız var.

Şimdi, evet bunlar mevcut sorun alanlarımız, çözümleri de konuşacağız ama acaba bu sorun alanlarını yıllardan beri konuşurken dediğim gibi gözden kaçırdığımız ne var? Gözden kaçırdığımız bence en ve en ve en önemli bir husus var. Bu, toplumsal cinsiyet eşitliğinin bu ülkede hayata geçmemiş olması. Çünkü istihdamı bugün burada konuşuyoruz ama bizim son zamanlarda tabii bilginiz vardır biliyorsunuz kadına yönelik şiddet en büyük sorunuz. Eğitimli kadının, hâlâ bu ülkede okuma yazma bilmeyen kadın varsa eğitim ciddi bir sorun. Sağlıkta kadının ulaşılabilirliği çok büyük bir sorun.

Peki, istihdamla birlikte kadına dönük bütün bu sorunları eğer bir üst başlık olarak alırsak neden sorusuna cevap verirken, hepsinin temelini bulmamız gerekiyor ve biz diyoruz ki, özellikle bu alanda çalışan kadınlar olarak diyoruz ki “Çünkü bu ülkede toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanamadı.” Toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanamadığı sürece biz bu istihdamı, eğitimi, sağlığı, efendim şiddeti, her şeyi tekrar ve tekrar konuşacağız.

Ne demek istiyoruz peki? Toplumsal cinsiyet eşitliği ne demek? Bundan önce ilginç bir toplantıda bulunmuştum ben. Bizim hazırladığımız şiddet yasasıyla ilgili, ailenin korunması yasasıyla ilgili “Toplumsal cinsiyet eğitimleri” ibarelerini koymuştuk yasaya. Gitti, döndü ve o ibareler çıkartılmıştı. Biz de sorduk, yani benim özellikle sorma şansım oldu, yetkili ve önemli birilerine sorma şansım oldu. Dedim ki “Efendim, acaba toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı bu yasadan neden çıkartıldı? Çünkü biz tam tersi bu söz öğrenilsin, hayata geçirilsin istiyoruz.” Dedi ki “Galiba toplumsal cinsiyet eşitliği eşcinsellik olarak anlaşıyor. Dolayısıyla böyle anlaşıldığı için yasa metninden çıkartılmış olabilir.”

Şimdi, tabii bir yandan hani üzülüyorsunuz, kızılıyorsunuz ama bir yandan da doğrudur ki toplumsal cinsiyet eşitliği ne demek biz bilmiyoruz ya da en azından bilinmiyor. Ama bunun hayata geçmesinin önemli ve gerekli olduğunu, demin dediğim gibi bütün alanlarda kadın meselesini çözmek için bu bakışın yakalanması gerekliliğinden hareketle küçük bir belki açıklama yapmama izin verirseniz. Tabii, çok geniş kapsamlı bir ifade bu. Yani toplumsal cinsiyet kavramı çok geniş kapsamlı, saatlerce konuşulabilir ve anlatılabilir ama en önemli ve temel bir göstergesi var bunun. Bize kadınlık ve erkeklığın toplumsal olarak kurulan, öğrenilen kalıplar olduğunu gösteren bir kavram. Yani doğuştan biz eşit doğarız ama bu roller, kadınlık ve erkeklik rolleri bize öğretilir. Yani biyolojik özellikler kadar net ve kesindir. Kadın ve erkek biyolojik özellik olarak farklı doğarlar ve yaşanan yere, ailenin durumuna, zenginliğe ya da yoksulluğa ve bu gibi birçok etkenle birlikte bize kadınlık ve erkeklik rolleri öğretilir. Sonuç olarak bu öğretilen roller bir eşitsizliği hayata geçirir zaten. Kadına denir ki “kadınsın” erkeğe denir ki “erkeksin” ve her bulunan ortamda da bu roller, kadınlık ve erkeklik rolleri öğretilir ve en önemlisi, en önemlisi bir cinsiyete dayalı iş bölümünün var olduğu düşünülür ve bize öğretilir; oysa cinsiyete dayalı iş bölümü kadınlarla erkekleri farklılaştırmakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal kaynaklara erişimlerini de etkiler ve eşitsiz kılar. Bu eşitsizlik cinsiyete dayalı çeşitli ayrımcılık ve engellemelerle güçlenir. Sadece kadınları değil, bütün toplumun –buna dikkatimizi çekerim- ekonomik, siyasal ve kültürel gelişmesi önünde de çok ciddi bir engel oluşturur.

Şimdi, peki, biz bunları söylüyoruz da, toplumsal cinsiyet eşitliğini istiyoruz; bunu konuşmak ya da anlatmak ya da açıklamak yeterli mi? Hayır, yeterli değil. Toplumsal cinsiyet eşitliğini ana akımlaştırmak gerekiyor. Bu tabirlerin hepsi yeni gibi geliyor ama bütün dünya bütün bunları yapmış, uygulamış, bize de yol gösteriyor. Uluslararası sözleşmelerimizde de var ve biraz sonra zaten onlardan da kısaca söz edeceğim.

Ne demek toplumsal cinsiyeti ana akımlaştırmak? Cinsiyet eşitsizliklerinin toplumsal kalkınma ve demokratikleşmenin önünde en büyük engel olduğu kabul edilerek, varsayılarak değil kabul edilerek ve bu düşünceyle yapılan her türlü plan, program ve projede cinsiyeti dikkate almak anlamına geliyor. Toplumsal cinsiyet eşitliğini bütün planımıza, programımıza ve ekonomik kalkınmamızın temeline oturtmamız anlamına geliyor. Kısaca toplumsal cinsiyet eşitliğini ana politika, plan ve programlarla yerleştirme ve yaygınlaştırmak zorundayız. Devletin kararlı bir ana akımlaştırma stratejisinin varlığı ayrımcılık yapmamayı değil, sonuçlarda eşitliği hedefleyen bir plan, program ve projelerin tümüne yerleştirilmesi gerekiyor. Ayrımcılığın ortadan kaldırılmasını istiyoruz; doğru ama bu, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için yeterli değil, sonuçlarda eşitliği hedeflememiz gerekiyor.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin tüm politikalarının asli bir prensibi olması ve makro düzeyden mikro ve yerel düzeye kadar tüm politika, program ve uygulamalara yön vermesi gerekiyor. Diğer bir deyişle, ana akımlaştırma stratejisi hem politik kararlılığın sistematik olarak geliştirilmesi hem de bu kararlılığın ve toplumsal cinsiyet eşitliği anlaşılan anlayışının özel ve sivil örgütler, kurumlar ve bireylerin bakış açılarına yansıtılması açısından önemlidir. Unutmamalıyız ki toplumsal cinsiyet eşitliği yönünde yol almak öncelikle toplumsal zihniyet dönüşümü konusudur ve bu noktada kamu politikasının öncülüğü de can alıcı bir önem taşımaktadır.

Sonuç olarak; kamu politikası toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde oturmadığı sürece ve bu ana akımlaştırma dediğimiz sisteme, plana, programa, projeye yerleştirilmediği sürece biz bütün bunları konuşuyor olacağız.

Peki, ne söylüyoruz, ne öneriyoruz? Şimdi istihdamla birlikte bunu getirip, anlatmaya çalışacağım. Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler var, bunları yok sayamayız. Türkiye, bunların hepsine imza atmış ve taahhüt etmiştir. Bunların başında bildiğiniz gibi 1986'dan beri SEDAV Sözleşmesi var ve tam olarak karşılığı Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi. Küçük bir şaka yapılmış orada "önlenmesi" şeklinde çevrilmiş Türkçeye ama aslında tam karşılığı "ortadan kaldırılması" yani Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi var, ILO sözleşmelerimiz var, Avrupa Sosyal Şartı var ve aklınıza ne geliyorsa; taahhüt ediyoruz.

Şimdi, önce SEDAV diyor ki "Ayrımcılığı ortadan kaldırmakla ilgili taahhüt ettiğiniz şeyleri hayata geçirmek için anayasana ayrımcılığın ne olduğunun tarifini koyacaksınız ve ortadan kaldırmak üzere de bütün yükümlülükleri üstlendiğinizi beyan edeceksiniz." Biz Anayasa'mıza bakıyoruz. Anayasa'mızda ne yazık ki böyle bir hüküm yok. Şu demek? 2004 yılında Anayasa'da devletin kadın-erkek eşitliğini sağlaması yükümlülüğünü, sağlaması gerekliliğini bir madde olarak koyduk "... sağlamakla yükümlüdür. Bunun için önlemler alır." dedik; ancak o günden bugüne kadar hiçbir değişiklik yapmadık ve bu konuyla ilgili hiçbir gelişme göstermedik. 2010 yılında referanduma sunulan

Anayasa değişikliğinde çok da büyük bir hata yaptık. Bunun anlamı şu: “Eşitlik” maddesi başlığının altına biz, kadınlarla birlikte özürlüler, çocuklar, yaşlılar, malul, gaziler hepsini koyduk. Dolayısıyla şöyle bir anlayış, ters ve yanlış bir anlayış hayata geçirdik. Çünkü özürlüler, yaşlılar, çocuklar, malul ve gaziler korunmaya muhtaç kesimdir. Dezavantajlı gruplardır ve devletten özel himaye beklenir. Oysa kadınlar “eşitlik” başlığı altında düzenlenmesi... Nüfusun diğer yarısı kadınlar, korunmaya muhtaç kesim değildir, dezavantajlı gruplar değildir. Sadece kadın erkek eşitliği, tıpkı 2004’teki eksik olmasına rağmen iyi bir düzenlemeyle kadın erkek eşitliğinin sağlanması yükümlülüğünün devlete bırakılması noktasındalar. Nüfusun diğer yarısıdır o. Dolayısıyla biz o tarihlerde seçim propagandalarında da gördük, sonra ben İçişleri Bakanlığının bir projesinde de gördüm. İçişleri Bakanlığı şöyle bir projede –örnek olsun diye söylüyorum bunları- bizi çalışmaya davet etmişlerdi. Projenin adı “Dezavantajlı Grupların Güçlendirilmesi” Sunucu çıktı projeyi tanıtıyor bize. “Dezavantajlı gruplar” dedi ve tıpkı Anayasa maddesinde sayıldığı gibi “1) Kadınlar, 2) Çocuklar, 3) Yaşlılar, 4) Engelliler” falan diye devam etti. Ben hemen itiraz ettim ve dedim ki “Efendim, söyleyemezsiniz bunu.” Yani bu eşitlik maddesinin altına bu şekilde girmiş olabilir ancak sadece oradaki niyet -ben iyi niyet olduğunu düşünüyorum ama düzenleme hatalı- olumlu ayrımcılık yapılmasına izin verilmesi anlamında bir niyetti. Ama dedi ki “Dezavantajlı gruplar alt alta sayılmıştır.”

Şimdi, dolayısıyla şunu söylemeye çalışıyorum: Yasal mevzuatta yapılacak düzenlemeler önce devletin kararlılığının ve bu toplumsal cinsiyet eşitliğini hayata geçirmek anlamındaki kararlılığının en temel göstergesi olacak. Şu anda Anayasa’ımız değişme kapısında. Hani bu değişiklikler yapılırken toplumsal cinsiyet eşitliğini, yani kadın erkek eşitliğini gerçekten “eşitlik” başlığı altında Anayasa’ımıza tam ve net ve bu anlamda yerleştirmemizin çok önemli olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Ben hemen araya gireyim bir iki dakika konu üzerindeyken.

Geçen sene Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuzun altında, bünyesinde yine bir alt komisyon kuruldu ve Anayasa, yeni anayasa ile ilgili bir alt komisyondur. O komisyonda ben de görev aldım ve burada sizin bahsettiğiniz beklentiler dışında bu en son yapılan referandumda yetersiz olduğu ve bunun yeni, köklü anayasa yapılırken, yeni anayasada bu eşitlikçi bakış açısının, dezavantajlı kesim olarak görmekten eşitlikçi bir bakış açısının girmesiyle alakalı Komisyonda da tespitlerimiz oldu.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Evet, taleplerimizden birisi bu zaten.

BAŞKAN – Çünkü o alt komisyon toplantısında da hem sivil toplum örgütlerini hem kurumları, sendikaları ve bütün alanları dinleyerek bu bakış açısını yansıttığımıza inanıyorum. Yani bu, hepimizin, bütün milletvekillerimizin ortak talebidir.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Teşekkür ederim; bu, çok sevindirici.

BAŞKAN - Yeni anayasa inşallah yapılırken hızlı bir şekilde bu anayasada bu bakış açısını doğru bir şekilde yansıtmaktır. Bu konuda bir alt komisyon çalışması yapıldı ve bunun raporu da üst Komisyon olarak onaylandıktan sonra üst Komisyondan Anayasa Yazım Komisyonuna teslim edildi ve “Komisyonumuzun tespiti.” diye şerh koyan milletvekillerimiz oldu ama genel kabulle beraber şu anda Yazım Komisyonuna da teslim edildi, yani bunu da özellikle vurgulamak istedim.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Tabii, aklın yolu bir.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Benim hatırladığım kadarıyla, Dilek daha iyi hatırlıyordur da o Komisyonda “birey ve vatandaş” terimleri yerine “kadın ve erkek” koyalım diye bile biz... İlk başlık oydu yani hani bu bilinci oturtmak anlamında.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Öyle olmak gerekiyor.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Teşekkür ederim.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Teşekkür ediyorum, bu gelişmeler bizim için çok önemli tabii.

Şimdi, Anayasa’yı eğer bu bakışla düzenlersek doğal olarak diğer tüm yasaların gözden geçirilmesi gerekiyor.

Şimdi, tabii “Diğer yasaların gözden geçirilmesi gerekiyor” derken bu arada önerilerimi de aralara serpiştireceğim.

İş Yasası, yani temel yasalar, Medeni Yasa, İş Yasası, Ceza Yasası, aklınıza ne geliyorsa toplumsal cinsiyet eşitliğine aykırı tüm düzenlemelerin yeniden gözden geçirilmesi gerekiyor.

Peki, gözden geçirilecek, aykırı olanlar çıkartılacak tabii ki önerilerimiz bunlar ama neler yerleştirilecek? Demin arkadaşım İş Yasası’ndan bahsetti. Ben bir hukukçuyum. İş Yasası’nda ciddi olarak bu taciz, kadına yönelik tacizle ilgili, cinsel tacizle ilgili maddeler getirildi ama çok üzgünüm, asla uygulanmıyor ve hiçbir zaman da işveren yani “Ben tacize uğradım” diyen bir kadına yandaş olmuyor. Kadın da zaten çıkıp bunu söyleyemiyor.

Şimdi, birinci önerim; cinsel tacizi önleyici o kadar ciddi tedbirler alınmalı ve yasal mevzuata girmeli ki hiçbir kadın başına gelen böyle bir şeyi söylemekten çekinmesin.

İki; yasalarla yine güvence altına alınan çalışma koşulları iyileştirilmeli. Tabii bu “Çalışma koşulları iyileştirilmeli” derken çok kapsamlı bir altyapısı var. Eşit işe eşit ücret olmalı, kadının çalışma yaşamıyla ev yaşamının uyumlu hâle getirilmesi sağlanmalı. Bu yasal güvenceler öncelikli olmalı ki biz “Çalışma yaşamındaki kadını nasıl çoğaltabiliriz”in devamını konuşabilelim. Sendikalarda kadınların karar alma süreçlerine katılmaları sağlanmalı. Örneğin sendikalara kotalar konulmalı. Yasa bunu zorunlu kıldığı zaman ancak sendikalar boyun eğecek; aksi takdirde o kadar erkek egemen bir yapı var ki sendikalar kadın işçileri yaşatmıyorlar bile zaten.

Bir başka konu, benim için çok önemli. Kooperatifleşmeyi özendirici, geliştirici ve destekleyici bir altyapıya ihtiyacımız var. Bu, hiçbir yasayla güvence altına alınmamış. Kadınlar zaten cesur değil ve güvensiz. Hiçbir yasal altyapı kadınları kooperatifleştirmek konusunda da güçlendirici, destekleyici, işte aklınıza ne geliyorsa bir yasal altyapımız yok. Bütün bunlara özen gösterilmeli.

Şimdi, Anayasa ve yasaların dışında, tabii çok önemli, devletin, kamunun, devletin kararlılığını, eşitlik konusundaki kararlılığını gösterecek çok önemli göstergemiz var. Bir gösterge daha istiyoruz. Ne istiyoruz? Kalkınma Bakanlığı oldu şimdi ve biliyorsunuz Devlet Planlama idi. Planlar yapılır, beşer yıllık planlar yapılır. Şu anda 10'uncu plan yapılıyor. Biz "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" başlığı altında o planın temelini oluşturacak bir çalışma grubunda ben de yer aldım hatta Başkanlığını da yaptım Şiddet Özel İhtisas Komisyonunda.

Sonuç olarak şunu söylemek istiyorum: Bu anlayış, eşitlik anlayışı, toplumsal cinsiyet eşitliğinde kararlılık ve bu anlayış planlamaların temeline oturtulmalı. Çünkü o planlama devletin bütün kamu kurum ve kuruluşlarını bağlayacak, yol gösterecek ve bütün plan ve projelerine kaynak teşkil edecek bir anlayış. Kalkınma planlarının temeline bunun yerleştirilmesi ki 10'uncu Plan'da göreceğiz yani biz çok hani 300-400 sayfalık raporlar hazırladık, verdik, sunduk Kalkınma Bakanlığına ve kendileriyle de özel görüşmeler yapıp, bunun temele oturtulması gerektiği konusunda görüşlerimizi de beyan ettik. Kalkınma planlarının temeline de bunun oturtulması gerektiğini düşünüyoruz.

Şimdi, peki bu kadar yeterli mi? Hayır, yeterli değil. Türkiye'de bir istihdam stratejisi oluşturulmalı. Türkiye'nin çok ciddi bir eksikliği var. Bütün ülkeler ciddi olarak istihdam stratejilerini oluşturmuşlar ve buna göre bütün kurumları bağlayacak, yönlendirecek, görevlendirecek alanları tespit etmişler. Bizim bir istihdam stratejimiz yok.

Şimdi, tabii eşitsizliği yok sayarak yol almak eşitsizliklerin sürmesine ve daha da ileri giderek artmasına yol açacak bir tutum olduğu için bu arada bizim istediğimiz başka bir şey var. Şimdi Anayasa'ya tekrar dönelim ki bence bu hâliyle imkân vermiyor. Diyoruz ki biz "İstihdamda pozitif ayrımcılık yapılmalı." Yani 2004 yılında ben hatırlıyorum siyasi iktidar sanıyorum Başbakanlık genelgesi, bir genelge yayınlandı. İşe alımlarda ayırım yapılmayacak genelgesiydi. Pozitif ayrımcılık yapılacak denmedi ama "ayırım yapılmayacak" diye bir genelge yayınlandı ve genelgenin hemen ertesinde galiba Makine Kimya idi tam hatırlamıyorum koca ilanlar verdi kurum.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Merkez Bankası da verdi.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Birçok kurum yapmıştır, evet. "Askerliğini yapmış erkek eleman" diye ilan verdi.

BAŞKAN – Millî İstihbarat Teşkilatı da yaptı ama Komisyon Başkanımız arayarak tekrar o çıkardıklarını...

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Genelgeyi hatırlattı.

BAŞKAN - ... hatırlatarak, yeniden güncellettirerek ilanı tekrar düzelttirdi.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Şimdi hemen o noktaya geleceğim zaten. Şunu demeye çalışıyorum: Eğer bir istihdam stratejimiz olursa zaten hangi alanlarda pozitif ayrımcılığın yapılacağı konusunda kamu görevlendirilecek ve yönlendirilecektir.

Şimdi, kadının bir sorunu var, iş ve özel yaşamının uzlaştırılması gerekiyor. Çok ciddi bir sorun bu. Yani bir sürü yükü var. İşte, çocuk, yaşlı, engelli hepsi kadına bakıyor ama çalışmak da istiyor ve çalışıyor. Yani iki mesai yapıyor kadın. Dolayısıyla yine bu istihdam stratejisinin altında kadının iş ve özel yaşamını uzlaştırıcı politikaların, yasal düzenlemelerin, aklınıza ne geliyorsa bunların da yapılması gerekiyor.

Peki bütün bunları konuşurken bir şeye ihtiyaç var. Ben bunların hepsini ezbere söylüyorum gibi geliyor ama bir talep, çok önemli bir talep var. Bütün bunları yapabilmek için merkezî bütçenin ve yerel yönetimlerin bütçelerinin toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı yapılması gerekiyor. Ne demek bu?

BAŞKAN – Şu anda bir alt komisyon da kuruldu bu konuyla alakalı.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Teşekkür ederim, aklın yolu bir tabii ki.

BAŞKAN – Bir alt komisyon da şu anda, aynı anda bizimle beraber çalışıyor bunu bütün kurumlar açısından.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Çünkü biz diyoruz ki, şimdi ben bir saattir konuşuyorum ama bu konuşmalarımın altında paraya ihtiyaç var. Yani eğer desteklemiyorsanız yerel bütçeden ya da devlet bütçesinden yani nasıl olacak? Şimdi ben örnek veriyorum: Demin dedim ya yaşlı, engelli, çocuk hepsi kadının üstünde. Yaşlı, engelli ve çocuk bakım yükümlülüğünü kadının üzerinden alacak kalıcı tedbirler ve üretilecek çözümler için bu bütçelerden, yerel ya da merkezî bütçelerden pay ayrılmasının sağlanması. Yani ezbere konuşmuyoruz. Devlet eğer bu yükümlülükleri kadının üzerinden alacak hani “İş ve özel yaşamı nasıl bağdaştıracaksınız?” sorusuna cevap vermek için söylüyorum. Eğer istihdam stratejinizin alt başlığında iş yaşamıyla özel yaşamını bağdaştıracak tedbirler alınıyorsa ve bütçelerden buna pay ayrılıyorsa işte yaşlı, çocuk, engelli, aklınıza ne geliyorsa kadın için istihdam alanını genişletmiş olacaksınız.

Son olarak şunu söyleyeceğim: Ülkemizde çok ciddi bir sorun var. Bakın 2004 yılında genelge yayınladı diyoruz, ondan vazgeçtim, o eskidi. Sayın Başbakan istihdamla ilgili bir genelge yayınladı. Çok da iyi bir genelge. Hayranlıkla karşıladık ki KEİG Platformu bir araştırma yaptı. Muhtemelen sunmuşlardır size, ben sadece özet olarak söyleyeceğim. Bu kadar önemli bir genelge ve artık ülkenin

en üst kurumundan geldi, en, hani, Başbakan imzasıyla geldi. Arkadaşlarım, platform araştırma yaptı. 12 ilde yaptılar bu araştırmayı. Genelgenin...

BAŞKAN – Dinledik...

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Dinlediniz...

BAŞKAN – Evet, KEİG geldi ve bu platform olarak yapılan...

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Şimdi bu örneği hiç anlatmayayım o zaman. Bu örneği şunun için verdim.

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Biz bilmiyoruz efendim, dinleyelim.

BAŞKAN – Yo, yo Komisyon toplantısında dinledik. Komisyon toplantısına siz katılamamıştınız.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Sunulmuştur.

BAŞKAN – 12 ilde yapılan bu açıklama Komisyonumuza sunuldu, kayıtlara da girdi ve size bitiminde verilecek raporda bu da var.

Sunumu ulaştırıp, alabilirsiniz ondan.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Bu kadar önemli bir şeyi bir başka isteğimiz için örneklemek istedim. Alt başlıklarını öğrenmişsinizdir önemli değil. Türkiye’de biz izlemiyoruz hiçbir şeyi. Yasayı çıkartıyoruz, izlemiyoruz. Sonra herkes televizyonlara çıkıp diyor ki “Ama uygulamada hata var.” İzlemiyorsanız, uygulamadaki hatayı çözebilmeniz ve ortadan kaldırmanızın imkânı yok. İzleme politikamız yok, bir. İki, değerlendirmiyoruz. Sonuçları almıyoruz ve değerlendirmiyoruz. Üç, denetlemiyoruz. Dört, müeyyidesi olmayan hiçbir şey bu ülkede hayata geçmiyor. Bu kadar iyi bir Şiddet Yasası çıkarttık, o sorunları duymuşsunuzdur ben çok yakından ilgilendiğim için sadece örnek olarak veriyorum. Eksikliğini, fazlasını söyledik, doğrudur. Ama eğer denetlemiyorsanız, eğer izlemiyorsanız, eğer buna para ayırıp bunun kurumlarını, kuruluşlarını hayata geçirmiyorsanız yazık o yasalara. Denetlemiyorsanız, değerlendirmiyorsanız ve en önemlisi veri tabanınız yoksa... Bir veri tabanımız yok. Hiçbir kurumda yok.

Bakın, Başbakanlık genelgesine tekrar döneceğim. O genelge kamu kurum ve kuruluşlarında özellikle bakanlıklar nezdinde... Müsteşarlık çok üst makam. O müsteşarlıkların görevlendirilmesiyle kadın-erkek eşitlik birimlerinin kurulmasını öngörüyor. Sizce kaç kamu kuruluşu kurdu bunu?

BAŞKAN – Biz tek tek görüştük kurumlarla. Burada müsteşarlıklar... Onu da paylaşacağım.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Şimdi, şunu söylemeye çalışıyorum: İzleme, denetleme, değerlendirme -hangi alanda olursa olsun ama

özellikle kadın istihdamı alanında- ve müeyyide bu ülkede hayata geçmek zorunda. Yasayı çıkarttıktan sonra izlemiyorsanız “Yazıktır, yasamız uygulanmıyor.” der, senelerce bunu konuşuruz.

Son olarak, son cümlem: Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi SEDAV’ın çok önemli bir maddesi var, diyor ki: “Kadınlar için geleneksel rollerden kurtarılmasını sağlamak devletin görevidir.” Ancak biz geleneksel rolleri yeniden hayata geçirmeye başladık, çok üzgünüm. Buna bir avukat olarak örnek vermek istiyorum. Son şiddet yasasının adı Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi Yasası’ydı. Bir yere gitti, döndü adı Ailenin Korunması Yasası oldu. Yasa yayınlandı 20 Mart, ben 21 Martta mahkemeye gittim ve çok zor durumda olan bir kadın için tedbir istedim. Tedbiri reddetti aile mahkemesi hâkimi ve burası Ankara. Ve ben de gittim tartışım onunla “efendim, nasıl yaparsanız...” yani işte “Üstelik ben bunun içinde olan birisiyim falan” diye anlatıyorum “Ama avukat hanım, çok ısrar ettiniz. Önemli olan ailenin korunması değil mi?” dedi. Evet, Kadını aile içinde tanımlamaya başladığımız zaman tabii ki, o hâkim böyle bakacak bir.

İki, yine küçük bir örnek vermek istiyorum. Sayın Bakanımız -çok değerli bakanımız, ben kendisiyle de birlikte çalışıyorum- “Enerji Hanım” diye bir proje hayata geçirdik. İzlediniz mi?

BAŞKAN – Enerji Bakanlığıyla ortak proje.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Şimdi şöyle... Evet, biliyorum ortak protokolle yapıldı, izlediniz mi bilmiyorum.

Şimdi, odada ışık yanıyor, erkek açık bırakıp çıkıyor, kadın giriyor, kapatıyor. Ütünün başında kadın diyor ki: “On dakika önce fişten çekmelisiniz.” Ya da neyse... Oradaki rol model kadın. Bizim arkadaşlarımız da tam tersini yaptılar, bütün kadının yerleştirildiği yerlere erkekleri yerleştirdiler, böyle komikde bir şey yapıldı. Tabii, sorun şu: Orada neden bir kadın ve bir erkek yok, örneği? Neden ışığı kapatmak kadının görevi? Neden akıllara böyle bir izlenim bırakacak rol modelleri yeniden yaratıyoruz? Ve neden kadını birey olarak değil de aile içinde konumlandırılmış bir ailenin parçası olarak tanımlıyoruz? İşte, en önemli şey bu, toplumsal cinsiyet eşitliği. Yasalarımızla, anlayışımızla, kamu politikamızla hayata geçmediği sürece biz bunları çok konuşuyor olacağız ama dilerim konuşmayalım. Dilerim, bu uğurda el birliği ile çalışalım. Dilerim, bu siyasi iktidarın yani ülke yöneticilerinin temel anlayışı hâline gelirse bizler de sivil toplumun desteğiyle de hayata geçirmenin çok kolay olabileceğini... Çünkü bir zihniyet değişikliği gerektirmesi nedeniyle, el birliği, iş birliği ve ortak çalışmanın ürünü olabilirse bu sorunları biz biraz daha sonraları konuşmuyor olacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Tabii, biz Başbakanlık genelgesiyle alakalı bütün kamu kurumlarına gönderdiğimiz ve STK'lara da gönderdiğimiz yazıda bu konuda ne yapılmış yani kamu kurumlarında muhatap bulma açısından, uygulamalar açısından gönderdiğimizde bizim açımızdan da biraz hüsrân oldu. Ama şu anda yeni bir çalışma var, yeni bir Başbakanlık genelgesi, bunun güncellenerek o konuda Bakanımızla

yaptığımız görüşmede de taslak bir metin üzerinde çalışıldığını ve bu bizim de kurumlarda gördüğümüz eksikliklerin giderileceği hem Komisyon olarak bizi mutlu edecek hem de kadınlarımızı mutlu edecek bir çalışma üzerinde şu anda sona yaklaşmış durumda. Bittikten sonra zaten paylaşılmış olacak.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Efendim, yalnız lütfen izleyelim.

BAŞKAN – Tabii şöyle aslında.. Ben 2010 genelgesine baktığımda 2010 genelgesinde de izlenmesi ve değerlendirilmesi diye bir madde var. Yani aslında 2010 genelgesi ne de konulmadı diye bir şey de yok.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Tabii, tabii gayet iyi biliyorum.

BAŞKAN - İzleme ve değerlendirme var ama kurumların izlenmesi açısından belki yetersiz kaldığını görüyoruz. Bu yetersizlikler bu güncellenen yeni genelgeyle umarım, eksiklikleri de gidermiş olacak.

Size teşekkür ediyoruz.

Kolay gelsin size.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Temsilcisi Ülker Şener Hanım'ın şu anda yaptığı çalışmaları dinlemek üzere onu bilgisayarının başına aldık.

Buyurun.

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI SOSYAL POLİTİKA ARAŞTIRMACISI ÜLKER ŞENER – Teşekkür ediyorum.

Aslında sonuncu konuşmacı olmak biraz kötüymüş onu fark ettim. Çünkü benden önce söylenecek her şey söylendi.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Ama TEPAV'ın çok güzel, somut bir raporu var, muhteşem. Ben söz etmeyeyim, arkadaşım sunacaktır.

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI SOSYAL POLİTİKA ARAŞTIRMACISI ÜLKER ŞENER – O rapordan çok bahsetmeyeceğim. Aslında ben biraz daha somut önerilerden bahsedeceğim.

Biz, şimdi, temel sorun alanlarına baktığımızda aslında bizim için 3 tane sorun alanı var. Bir tanesi, toplumsal yapı. Diğer iş gücü talebinden kaynaklı sorunlar yani işletmeler ve yasal düzenlemelerden kaynaklı sorunlar. Üçüncü de iş gücü arzının durumu yani kadınların nitelikleri ve öncelikleri nedir. Aslında bu 3'ü birbiriyle ilişkili. Ama bu yasal düzenlemelere ilişkin hem Canan Hanım hem de Hocamız zaten yeterli ayrıntılı bir değerlendirme yaptılar. O yüzden oraya çok fazla değinmeyeceğim ben.

“Toplumsal yapı” derken hani kadın olmaya yüklenen anlam nedir ve burada da şunun altını çizmek gerekiyor aslında: “Hangi kadın?” sorusunu sormak gerekiyor her zaman. Yani biz kadınların sorunlarından bahsederken üniversiteli kadınlardan mı bahsediyoruz, ilkokul mezunu kadınlardan mı bahsediyoruz, kentte yaşayan kadınlardan mı bahsediyoruz, kırdaki yaşayan kadınlardan mı bahsediyoruz. Yani kadınların bir bütün olmadığını, kadınlar arasında farklılıklar olduğunu ve politika ürettiğimizde de bu farklılıkları görmemiz gerektiğini anlatmaya çalışıyorum burada. Çünkü kırdaki yaşayan kadınların çok daha farklı sorunları var, kentte yaşayan kadınların çok farklı sorunları var. Bu nedenle kadınlara yönelik politikalar üretirken aslında bu kadınlar arasındaki farklılıkları görüp ona uygun politikalar üretmek gerekiyor. Kırsal alandaki kadınlara farklı hizmetler götürmek gerekiyor, kentsel alandaki kadınlara farklı hizmetler götürmek gerekiyor. Bu önemli.

Aynı şekilde yaşla ilgili sorunlar da var. Genç kadınlardan bahsettiğimizde ister istemez çocuklardan bahsediyoruz. Yaşlı kadınlardan bahsettiğimizde yaşlı yoksulluğundan bahsediyoruz. Çünkü Türkiye’de şöyle bir şey söz konusu: İstihdama erkekler katıldığı için ve emeklilik hakkından erkekler yararlandığı için, kadınlar erkeklerden daha uzun süre yaşadıkları için, eğer evli değilse de eşlerinin bir geliri yoksa ya da eşlerinden kaynaklı bir emeklilik geliri söz konusu değilse yaşlandıklarında kadınların yoksulluğu beklediğini bilmemiz gerekiyor. Bu nedenle, “Hangi kadın?” sorusunu sorduktan sonra aslında politikaların belirlenmesi gerekiyor.

Şimdi, bu toplumsal yapı, kadın olmaya yüklenen anlamları... Aslında biz Amasya’da 2010-2011 yılında bir alan çalışması yaptık. Bir buçuk sene süren bir çalışmaydı. Şimdi de Samsun ilinde kadının durumuyla ilişkin bir çalışma yapıyoruz. Bunlar biraz oralardan çıkmış sonuçlar. Yani 1’inci, kadın istihdamına baktığımızda, bir kere ben şunu düşünüyorum: Kadınların hepsi de çalışmak istemiyor. Yani bunu –kendim de kadın alanında çalışan birisi olarak- kabul etmek gerekiyor. Neden bu böyle? Çünkü sonuçta aile içinde bir rol paylaşımı var, bir pazarlık söz konusu, açık olmayan bir pazarlık da olabilir bu. Hani geçimi sağlamak erkeğin görevi, eve bakmak kadının görevi ve kadınların önemli bir bölümü bunu kabullenmiş durumda. Örneğin, Amasya’da bizim görüşme yaptığımız kadınların neredeyse yarısı, yüzde 44’ü şunu söyledi: “Kocamın yüksek bir geliri olsa, aileyi geçindirecek bir geliri olsa ben ne diye çalışayım ki.” Hani bu “ne diye çalışayım ki” yi irdelemek gerekiyor, onun üzerine düşünmek gerekiyor. Bunun iş gücü koşullarından kaynaklı nedenleri olabilir ama böyle bir durum söz konusu.

2’ncisi, bu iyi anne olma rolü çok önemli yani çocuğuna kendisi baktı. Kadınlar bunu çok önemsiyorlar. Çocuğuna kim baktı, bakıcı mı baktı, sen mi baktın, şu mu baktı? Ve buna benzer şeyler. Mesela, Amasya’da kadınların bir kısmı şunu söylüyorlardı bize: “Annesi olmayanın babası olmaz.” Hani bu kadınlar arasında çok yaygın bir sözdü. Hani ben annelik yapmayacaksam babası hiç babalık yapmaz anlamında bir söz. Yani bütün bir çocuk kadınların üzerinde gidiyor.

2'ncisi, bizim alanda gördüğümüz şey, işsizlik kadınlarla erkekleri farklı etkiliyor. Kadın iş gücüne katılmadığı zaman bunun kadın üzerindeki psikolojik etkisi çok bariz değil, çok yıkıcı değil. Kadının kendi kişiliğinde kendi benliğinde bir hasar oluşturmuyor işsiz olmak, iş gücüne katılmamak. Ama erkeklerle mesela çalışma yapıldığında biz toplum merkezinde birlikte çalıştığımız -daha önce toplum merkezinde çalışıyordum ben- erkekler üzerinde işsiz olmak müthiş yıpratıcı ve müthiş bir şiddet. Hani dışarıdan erkeğe yönelen bir şiddet, belki kadın da bunu kullanıyor ama. Kadınlar açısından işsiz olmak o kadar büyük bir sorun değil çünkü ne evdeki erkek ne annesi ne babası ne de çocukları zaten kadının evi geçindirmesini beklemiyor, kadından bir gelir eve getirmesini beklemiyorlar. Bu nedenle hani bu işsizlik kadın üzerinde önemli ya da yıpratıcı bir güç yaratmadığı için hani iş bulmak, işe girmek mutlaka ve mutlaka kadının önceliği hâline gelmiyor.

Diğeri de Türkiye'de evliliklerle birlikte aslında kadınların iş gücünden ayrıldığını görüyoruz. Çünkü bekâr ve boşanmış kadınların iş gücüne katılım oranı Türkiye'de çok yüksek. Kadınlar evlendikten sonra işten ayrılıyor, bir. Bir de çocuk sahibi olduktan sonra işten ayrılıyorlar. Demek ki bizim bir evliliğe bakmamız gerekiyor hani evlilik kurumu Türkiye'de nasıl kurumsallaşmış, neyin üzerinden gidiyor çünkü biraz kadın emeği üzerinden gidiyor. 2'ncisi de çocuk olduktan sonra kadın neden işi bırakıyor? Biraz önce söyledik, hani iyi anne olma, çocuğuna kendisi bakma. Ve bir de zaten Türkiye'de çocukların bakım hizmetlerinin dışarıda çok fazla örgütlenememiş olması kadınları mecburen çocuğa bakmak zorunda da bırakıyor.

Şimdi, iş gücü talebi burada iş yerlerinden bahsediyoruz aslında. Hani kadın çalıştırılan yerler ne durumda, bizim yine tabii, biz İstanbul'da çalışma yapmadık onu söyleyeyim. Benim deneyimlerim Ankara, Amasya ve Samsun illerine ait. Bir kere, iş yerlerinde bir kültür var hani kadınları dışlayan bir "erkek egemen dil" dediğimiz bir kültür var, konuşmalar, erkeklerin birbiriyle şakalaşmaları, sosyal ortam ve benzeri şeyler söz konusu.

2'ncisi, düşük ücret. Yani kadınlara düşük ücretler veriliyor. Ve bu şundan kaynaklı önemli, kadınlar çocuk sahibi oldukları zaman şöyle bir hesap yapıyorlar: Şimdi, ben gitsem asgari ücretle çalışsam 700 lira alacağım. Ben bu çocuğu kreşe verdiğimde kreşe ne kadar vereceğim 500 lira vereceğim, işe gideceğim yol parasını ben vereceğim, öğle yemeğini yiyeceğim, işe gittiğim için kılık kıyafetime daha fazla para ayıracağım... Yani aslında bir hesap ve kitap işi yapıyor kadın kendi içinde ve diyor ki: "Hani bunu yapacağıma hem çocuğuma kendim bakmış olurum hem de zaten boşu boşuna çalışmamış olurum." bunun hesabını yapıyorlar. Bu nedenle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının aslında son dönemlerde çocuk bakımına ilişkin yaptığı tartışmalar son derece önemli. Hani bu çocuk bakımı kadının dışında kimler tarafından yapılabilir, nasıl bir mekanizma kurulabilir.

Servis ve benzeri olanakların olmaması da önemli çünkü toplu taşıma Türkiye'de bir mesele zaten, Ankara'da yaşayanlar biliyorlardır.

İstihdam yapısı bir sorun. Bizim en azından Anadolu'da gözlemlediğimiz kadarıyla kadınlar belli işlerde çalışmak istemiyorlar. Örneğin, Amasya'da oteller çok yaygın, yedi ay boyunca turistler Amasya'ya gidip geliyor. Otellerde iş olmasına rağmen kadınlar "Otellerde ben çalışmam." diyor. Kadının ailesi de "Benim karım otelde çalışmaz." diyor yani otelde çalışmak, tırnak içinde söylüyorum, kötü kadın olmak gibi bir şey, otelde her şey başına gelebilir ve benzeri anlamda. Bu da bir sorun.

Diğeri de hani yine işte kadınlar çocuk sahibi olduklarında aslında işverende şöyle bir sorun çıkıyor: Çocuk sahibi olduğu noktada yarın çocuğu hastalanacak izin alacak, çocuğunun bilmem okulla bir sorunu olacak izin alacak, şu olacak izin alacak bu olacak izin alacak. Bu nedenle aslında evli ve çocuklu kadınlarla çalışmaktan da uzak duruyorlar. Bunun bir nedeni aslında erkekler tarafından bu çocuk sorumlusunun ve aile içindeki sorumlulukların paylaşılması.

Şimdi, iş gücü arzına ilişkin zaten söylendi, hani eğitim durumundan bahsedildi, kadınlar eğitim olanaklarından yeterince yararlanmıyor. Eğitim artıkça istihdama katılımları artıyor ama son yapılan çalışmalar -hani ben rakam getirmediğim çok fazla nasıl olsa sunulmuştur diye- üniversite mezunu kadınlarda da istihdama katılım oranlarında aşağı doğru bir eğilim söz konusu. Tam tarihleri karşılaştıramıyorum ama yüzde 90'lardan, yüzde 70'lere doğru bir iniş söz konusu hani üniversite mezunu kadınlarda. Bunun üzerinde belki biraz düşünülmesi gerekiyor.

Bence en önemlisi, özellikle Türkiye'de şu anda nüfusun yüzde 75'i kentlerde yaşıyor, yüzde 25'i kırdan yaşıyor. Yani kırlardan kente çok önemli bir göç oldu ve bu göç eden kadınlar kentte nasıl bir hayat yaşadılar. Kadınlar hani kentte nasıl bir ortam buldular, buna bakmak gerekiyor. Genellikle kırdan tarımla uğraşıyorlardı ama kente gelince onların kente hem entegrasyonunu sağlayacak hem de iş gücüne katılımını sağlayacak danışmanlık merkezlerine ihtiyacı var.

Şimdi, kadın kente geliyor, yabancı bulduğu bir yer, kültürünü bilmiyor, ortamını bilmiyor. Zaten onun getirdiği bir çekingenlik var. O çekingenlikle kadının gidip iş başvurusunda bulunması, kamusal kurumlara ilişki kurması, İŞKUR'a gitmesi, formu doldurması ya da İnternet üzerinden iş bulması, bunlar son derece zor. Bu nedenle mutlaka ve mutlaka danışmanlık verecek kurumsal yapıların kurulması gerekiyor ve bu kurumsal yapıların da mutlaka mahalle düzeyinde olması gerekiyor. Özellikle dezavantajlı kadınların bulunduğu yerlerde danışmanlık merkezlerinin kurulması gerekiyor. Ve az çok Türkiye'de dezavantajlı mahallelerinin nereler olduğunu biz biliyoruz. TÜİK'in elinde de veriler var. Hani bu dezavantajlı mahallerle göre örneğin, Ankara'yı haritalandıracaksınız ve o mahallelerde siz gideceksiniz, danışmanlık merkezleri kuracaksınız, buna benzer bir şey.

Güçlenme sorunu, ben bunun yoksul kadınlar için çok önemli bir sorun olduğunu düşünüyorum. Çünkü yoksulluğun kendisi zaten insanın üzerine yapışan bir şeydir. Hani öyle çok kolay çıkarılmaz. Ve yoksul olmaktan dolayı üzerlerine yapışan o korkuyu ve çekingenliği atmaları gerekiyor. Bu nedenle o kadınları güçlendirmek gerekiyor, bu güçlendirme meselesi önemli. Bunun için

kadın örgütleriyle de birlikte çalışılabilir ama aslolarak ben toplum merkezlerinin önemli olduğunu düşünüyorum. Ve Türkiye’de mahalle düzeyinde toplum merkezlerinin yaygınlaştırılması gerekiyor kadının hem güçlenmesi açısından hem kente entegrasyonu açısından hem istihdama katılma açısından hem şiddete karşı kadının kendisini koruyabilmesi, gerekli olan mekanizmalara ulaşabilmesi açısından.

Bir diğeri de, hani sizin çevrenizde çalışan kadın sayısı az olursa siz de genellikle çalışmazsınız hani bu şekilde bir etki söz konusu.

Şimdi, bizim çözüm önerilerimiz şunlar: Bunlardan bir tanesi, hani bakım hizmetlerinin yeniden organize edilmesi ve ev dışında düşünülmesi. Şimdi, buna ilişkin birkaç tane önerimiz var. Eğitim, ben kadının güçlenmesinin altını tekrar çiziyorum çünkü kadınların yaşadıkları sorunların hani bizim de, benim de yaşadığım sorunların hani bir bütün olduğunu düşünüyorum. Eğer kadın istihdama katılmıyorsa gelir elde edemiyor, gelir elde etmediği için yoksullaşıyor. Yarın yaşlandığında yoksul bir kadın hâline geliyor, karar mekanizmalarına yeterince katılamıyor yani kadın... Ya da şiddete maruz kaldığında kendisini koruyacak olan mekanizmalara ulaşamıyor. Yani kadının güçlenmesinin bir bütün olarak ele alınması gerekiyor ve bunu sağlayacak mutlaka merkezlerin olması gerekiyor, kadınların yaşadığı yerlere yakın olan merkezler. Ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının son dönemlerde her aileye bir sosyal çalışmacı yaklaşımı var, bu iyi bir şey. Ama sadece ailenin içinde insanların değişmesi, güçlenmesi mümkün değil. Aileye giderseniz, kadınla konuşursunuz siz bir saat o evde zaman geçirirsiniz. O bir saatin sonrası ne olacak, bu nedenle kadınların evden çıkacakları ama güvenle de gidebilecekleri ortamlara ihtiyaç var. Kadın kooperatiflerine destek ve yarı zamanlı çalışma hani esnek çalışma demedim çünkü yarı zamanlı çalışmayı önemsiyoruz biz.

Şimdi, çocuk bakım hizmetleri için hani bunun çocuk yardımı dışında tartışılması gerekiyor. Şu anda Türkiye’de şey söyleniyor, hani 300 TL karşılığında ya da 200 TL her neyse o para tartışılıyor Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından kadınlara verilsin. Bunlardan bir tanesi biraz önce söyledim hani dezavantajlı mahalleleri tespit edip o mahallelerde kadınlara hizmet veren merkezlerin açılması ama eğer böyle merkezler kurulursa yine çocuk bakımının da aslında bu merkezlerden karşılanması. Yani bir taraftan bu merkezler kadınları güçlendirirken bir taraftan da aslında o kadınların çocuklarına da hem oyun odası şeklinde de olabilir, kreş de olabilir, böyle ikli bir rol oynaması.

2’ncisi de hani bunların finansmanı her zaman sorun olmuştur. Türkiye’de bir işsizlik sigortası var ve her şey için kullanılıyor aslında bu işsizlik sigortası ne yazık ki. Bu nedenle ben hani bu işsizlik sigortasında epey bir fon da birikmişse bunun kesintisinin bir bölümünün kreş hizmeti için kullanılması gerektiğini düşünüyorum. Bu şekilde aslında işsiz olan kadınlara iş bulma sürecinde destek sağlanmış olabilir.

Yine, işverenlerin hani kreş açması gibi bir zorunluluk söz konusu. Aslında hani bu zorunluluktan vazgeçip işverenlerden biz belediyeler ortaklığında kreş açacağız hani siz kreş açacağınıza buna katkı sunun gibi yeni bir düzenleme söz konusu olabilir.

Yine, Türkiye’de kadın çalıştıran işverenlere sigorta primi desteği söz konusuydu. İlk yıl bütün sigorta kesintisi devlet tarafından karşılanıyordu. Beşinci yıla kadar kademeli olarak devlet kadın istihdam eden işverenlere bu desteği veriyordu. Örneğin, bizim TEPAV’da yaptığımız çalışmalar bu sigorta teşvik desteğinin aslında kadın istihdamını artırıp artırmadığına dair soru işaretleriyle dolu. Artırdığına dair biz kesin bir veri bulamadık. Bu nedenle aslında bu işverenlere verilen teşvik acaba çocuk bakım hizmetine yönlendirilirse kadın istihdamı artabilir mi gibi bir tartışma yürütüyoruz. Hani bu da düşünülebilir. Hani sigorta desteği vereceğinize, sigorta primleri devlet tarafından ödeneceğine devlet o sigorta primleri için harcadığı parayı çocuk hizmetleri için harcasın tarzında.

Yaşlı, engelli bakım hizmetlerinin yeniden örgütlenmesi. Şimdi, burada da Türkiye’de “evde bakım ödeneği” adı altında bir ödenek söz konusu. Ben bu ödeneğin yoksullukla mücadelede önemli olduğunu düşünüyorum, onu söyleyeyim. Ama kadın istihdamı konusunda nasıl bir etkisi var, bu, çok önemli bir sorun. Çünkü daha önce de kadınlar evde zaten yaşlı ve engelli bakıyorlardı ama bunun karşılığında herhangi bir şey elde edemiyorlardı. Hani bu evde bakım ödeneği ile birlikte kadınlara asgari ücret düzeyinde bir para ödendi. Ama burada şöyle bir şey söz konusu: Bu iş yerine getiren kadınlara hem sanki çalışıyormuş gibi devlet tarafından bir para ödeniyor hem de bunların sigortası yapılmıyor. Ya devlet bunları sigortalı yapsın hani bu şekilde tam çalışan şeyine gelsinler çünkü yaşlı ve engelli bakıyorlar yani bir iş yapıyorlar. Ya da bu hizmetler devlet tarafından yerine getirilsin ve kadınlar hani dışarıda çalışacaklarsa dışarıda çalışsınlar ama bu ikisinden bir tanesinin devlet tarafından bizce yapılması gerekiyor. Ve 2011 yılı itibarıyla 352.859 kişi evde bakım ödeneğinden yararlanıyor. Bunların yüzde 90’ının kadın olduğunu tahmin ediyoruz ama Aile...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – 405 bin diye bir rakam.

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI SOSYAL POLİTİKA ARAŞTIRMACISI ÜLKER ŞENER – 405 bin mi? O zaman...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – 2011 rakamı.

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI SOSYAL POLİTİKA ARAŞTIRMACISI ÜLKER ŞENER – ...Şimdi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bize hani kadın-erkek düzeyinde hani ayrıştırılmış veriyi vermedi ama genellikle bakım hizmetlerini kadınların yaptığını varsayarsak 352.859 kişiyi aslında devlet şu anda sigortasız çalıştırıyor. Yani kayıt... Ben öyle düşünüyorum. Hani bunu bir düzeltmek gerekiyor belki.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Ya da aslında istihdamdalar.

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI SOSYAL POLİTİKA ARAŞTIRMACISI ÜLKER ŞENER – İstihdamdalar ve sigortasız çalışıyorlar, kayıt dışı o anlamda.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Aslında güzel bir hareket.

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI SOSYAL POLİTİKA
ARAŞTIRMACISI ÜLKER ŞENER – Evet, devlet sigortalarını yapsın hani bence de...

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN –
Tam olarak kayıt dışı.

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI SOSYAL POLİTİKA
ARAŞTIRMACISI ÜLKER ŞENER – Kayıt dışı çalıştırıyor devlet şu anda.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Mutlaka da zaten sağlık hizmetlerinden faydalaniyordur,
eşi dolayısıyla. Sisteme dâhil etmek...

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI SOSYAL POLİTİKA
ARAŞTIRMACISI ÜLKER ŞENER – Ama şöyle bir şey var. Şimdi, bu kadın yirmi yıl boyunca
evinde, yirmi yıl boyunca ya kendi ailesinden birinin ya da kocasının ailesinden birine baktı ya da kendi
çocuğuna baktı, fark etmiyor. Ardından, herhangi bir emeklilik söz konusu değil hani bu işte sigortalı
olmak... Bence şu anda sigortalı olmanın en önemli getirisi emekli olabilmek. Yani yarın kimin ne
olacağını bilmiyoruz. Yarın belki kadın eşinden boşanacak ya da başka bir şey olacak ve o kadın
herhangi bir destekten mahrum kalacak. Mesela bizim alanda yaptığımız çalışmalarda biz sürekli bunun
altını çiziyoruz, “ya kocam var.” Yarın kocan olmadığına ne olacak, mesela bu kadınları
düşündürüyor. Ya da “Evet, şiddete maruz kaldığımda ne yapacağım ya da kocam bir başkasını
bulduğunda -hani öyle söyleniyor- ne olacak benim hâlim.” dediğinde aslında istihdama katılım oranı ya
da istihdam düşünülüyor kadınlar tarafından öyle söyleyeyim. Yani şunu söyleyeyim: Aile sonsuza
kadar sürse o birliktelik kadın için istihdama katılıp katılmamak belki çok önemli olmayacak. Ama o
birlikteliğin bir yerde bitme ihtimali, o korkutucu bir şey. Ve kadınlar ondan sonra istihdama katılmayı
düşünüyor bu toplumsal yapıdan kaynaklı. Ama bu bizim savunduğumuz şey değil, ona belki sonra
tekrar geri döneriz.

Şimdi, mesleki eğitim burada da kadınların yeterli eğitime sahip olmadığını zaten söyledik
ama burada da kadınlar arasında farklılaşmaya gitmek gerekiyor eğer bir politika üreteceksek.

Şimdi, biz eğitim düzeyi düşük olan kadınlara yaşlı bakımı, hasta bakımı, refakatçisi, çocuk
bakımı -soru işaretleri de koyarak bunu söylüyorum- eğitimi verebilir miyiz? Bu şekilde istihdamını
artırabilir miyiz? Ama bunun iki tehlikesi var, bizim çok fazla eleştirdiğimiz toplumsal cinsiyet rollerini
yeniden ve yeniden üretmek. Kadın evde de bu işleri yapıyor, dışarıda da bu işleri yapsın. Ama öte
yandan özellikle belli bir yaşın üstünde olan kadınlar teknolojiye de korkuyorlar hani onlara yeni bir
şey öğretmek de onları korkutuyor ve tamamen kendi içlerine kapanmalarına neden oluyor. Bu nedenle
belki bildikleri bir iş olduğu için biraz daha rahat bu mesleki eğitimlere katılabiliyorlar. Hani her ikisini
de düşünerek bunu buraya yerleştirdik.

Lise ve teknik lise mezunlarına mesleki beceri eğitim kursları. Burada bizim alanda
rastladığımız bir şey daha Türkiye’de bir işçileşememe sorunu var bana kalırsa. Yani işçi olmaya iyi bir

şey gözüyle bakılmıyor ve bizim görüştüğümüz işçilerin bir çoğu bir yolunu bulsam da şurada küçük bir büfe açsam, şurada kendime ait bir iş yeri açsam. Yani bir türlü orada hayatının sonuna kadar işçi olarak kalmak insanlar açısından cazip bir şey değil. Belki de iyi bir şey değildir zaten. Ama ondan kaynaklı çok da kalifiye olmuyorlar insanlar, bir kalifikasyon sorunu var. Kadınlar için de aynı şey. Hani fabrikada çalışmak geçici bir çözüm olarak düşünülüyor insanlar tarafından. Bu nedenle mesleki beceri kursları önemli.

Diğeri ise -bence bu oldukça önemli- toplumsal cinsiyet eşitliğinden bahsetti Hocamız... Yani toplumsal cinsiyet eğitimleri hem ilköğretim programlarında hem de yetişkin programlarında ders programlarının içine dâhil edilmeli. Ama ben özellikle halk eğitim merkezlerinde kadınlar çok fazla kurslara katılıyorlar. Halk eğitim merkezlerinden neredeyse katılımcılarına baktığımızda yarısından fazlası kadın. Halk eğitim merkezlerinde görev alan eğitimcilerin toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi geçirmesi gerekiyor. Yani bunu bir zorunluluk olarak yasal düzenlemesini yapalım ve diyelim ki: "Halk eğitim merkezinde sizin eğitimci olabilmeniz için toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi almanız gerekiyor ve bütün eğitimciler bundan geçsin. İŞKUR için de aynı şekilde, İŞKUR'un işte iş garantili eğitimleri var, oradaki eğitimciler için de bunu söylersek şundan kaynaklı... Şimdi, kadın mesleki kursa katılıyor ve ona nasıl davranılacak, kadına nasıl anlatılacak bazen eğitimciler bazen yetişkinlerle nasıl diyalog kuracaklarını da bilemiyorlar, yetişkin kadınlarla nasıl diyalog kuracaklarını da bilemiyorlar. Bu nedenle mutlaka mesleki eğitim veren insanların da bu eğitimden geçmesi, bu eğitimi alması gerekiyor.

Merkezler -bundan bahsettim- yani kadınlar için kadın çalışma ya da destek danışma merkezleri oluşturulması. Aslında bunun devlete ek bir bütçe getireceğini düşünmüyoruz. Bunlardan... Çünkü şundan kaynaklı: Aşağı yukarı bütün ilçelerde zaten halk eğitim merkezleri var ve büyük binalara da sahip halk eğitim merkezleri. Mesela bu halk eğitim merkezlerini içinde bir kadın danışma merkezi oluşturulabilir istihdam açısından. Halk eğitim merkezine giden kadın yönlendirilerek hani şurada kadın danışma merkezi var, çalışmak istiyorsan orada sana danışmanlık verilecek. Yani halk eğitim merkezleri içinde bir birim kurulabilir diye düşünüyoruz.

Onun dışında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı sosyal hizmet merkezleri yeni açılmaya başlandı. Yine sosyal hizmet merkezlerinin içinde kadın çalışma, danışma destek birimleri açılabilir yani yeni bir merkez kurmaktansa, diye düşünüyoruz.

Yine, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından Aile Ve Sosyal Destek Projesi kapsamında görevlendirilecek olan danışmanlar olacak. O danışmanların aynı zamanda kadını çalışmaya yönlendirecek, istihdamını sağlayacak bir eğitimden de geçirilip hani kadınlara bu açıdan da destek vermesi sağlanabilir.

Şimdi, şu "şiddet izleme merkezleri" konusunda benim kafamda soru işaretleri var çünkü yeni kuruldu. Bu nedenle nasıl işleyeceklerine dair tam bir bilgim yok. O yüzden onu geçiyorum.

Kadın dostu kentler, kadın dostu iş yerleri şundan dolayı önemli, iş yerlerinde kadınlar cinsel tacizden, erkeklerin kendilerine yaklaşımlarından rahatsız oluyorlar. Bu nedenle hani bir kadın dostu iş yeri nasıldır üzerine aslında belki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bir çalışma yapabilir, bunun kriterlerini oluşturur. "Kadın dostu iş yeri dediğimiz şu, bir, iki, üç, dört diyebilir." ve bunu iş yerlerine dağıtabilir. Belki bu kurallara uyan iş yerlerine bir ödül verilebilir ya da medyada görünürlükleri sağlanabilir, buna benzer bir şeyler yapılabilir.

Şimdi, Kadın Dostu Kentler Projesi de 2009 yılından beri uygulanıyor. Örneğin, şu an Samsun'da da uygulanıyor. Hani bu projenin yaygınlaştırılması sağlanabilir ama yine Sema Hanım'ın söylediği gibi biz yaptığımız işleri izlemiyoruz. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bu çalışma toplamda 15 il, benim bildiğim kadarıyla 9 ilde bitti. Hani bu 9 ilde Kadın Dostu Kentler Projesi uygulandı da bu kentler kadın dostu oldu mu, olmadı mı ya da neden olmadı, neden oldu, neresi hatalı... Aslında bir onları görebilsek sonrasında Türkiye'ye yaygınlaştırırken onlardan da yararlanabiliriz diye düşünüyoruz.

Kadın girişimciliğinin desteklenmesi, bu önemli ve bunun için biz kadın kooperatiflerini önemsiyoruz. Çünkü şöyle bir şey var: Kadın kooperatiflerini aslında yoksullukla mücadele yöntemi olarak önemli. Biraz önce hani söyledim, kadınlar şu veya bu biçimde ister toplumsal baskıdan kaynaklı olsun ister eşinin korkusundan kaynaklı olsun ya da tek başına hareket etmenin zor olmasından kaynaklı olsun tek başlarına bir iş kurmakta güçlük çekiyorlar. Ama kooperatifler hem farklı yeteneklere sahip kadınların bir araya gelmesi ve birlikte iş kurması açısından önemli. Bu nedenle hani kadınlar birbirlerinden güç alarak aslında kooperatif kurabilirler.

Burada kamusal destek önemli. Bunlardan bir tanesi maliyetlerin azaltılması. Şu an benim gönüllü olarak danışmanlığını yaptığım bir kooperatifin genel kurulu var ve sadece genel kurul için 1.500 TL gibi bir para harcamaları gerekiyor. Şimdi, bu kadınlar -ev eksenli çalışan kadınlar- zaten ayda en fazla 200-300 lira harcıyorlar ve bunun 1.500 TL'sini oturup bu kooperatifin genel kurulu için harcayacaklar sadece, bunu biraz düşünmek gerekiyor. Resmî Gazete'de bilmem neyi yayımlayacak, şu var, bu var.

İkincisi de uzun süreli danışmanlık mutlaka kurulmalı kooperatifler açısından. Bu, kadın istihdamını artırmak için, hani eğer bir danışmanlık sistemi kurulacaksa çünkü siz kooperatifi kurduktan sonra kadınların kendi kendine kooperatifi yönetebilmesi, yasal ya da başka bir nedenden dolayı zorlukla karşılaştıklarında danışabilecekleri bir yere ihtiyaçları var ve bu bir sene içinde olacak bir şey değil. Örneğin biz kooperatifi 2007 yılında ev eksenli çalışan kadınlarla birlikte Tuzluca'yı bölgesinde kurduk ve biz altı yıldır danışmanlık veriyoruz 4-5 kişi ve ancak bu sene kooperatif tek başına ayakta durmaya ve kendi kendini yönetmeye başladı. Bu nedenle uzun süreli bir danışmanlık sisteminin oluşturulması gerekiyor. Aksi takdirde kadınlara para verirsiniz, kooperatifi kurar, işletemez, kapatır ve

bu kadınlar arasında büyük bir hüsrana ve hayal kırıklığına neden olur. Bu nedenle işin başından itibaren iyi bir danışmanlık sisteminin kurulması gerekiyor.

Şimdi bu ev eksenli çalışan kadınlara da değinmek istiyorum çünkü kooperatifleri aslolarak ben ev eksenli çalışan kadınları düşünerek aslında bir yöntem ve model olarak düşünüyorum. Birincisi: Görünür kılınmaları gerekiyor ev eksenli çalışan kadınların, bu kadınlar evde iş yapıyorlar. Ya büyük firmalara yapıyorlar ya pazara yapıyorlar ama kimse onlardan haberdar değil, devletin kendisi de onlardan haberdar değil, herhangi bir sigorta sistemine dâhil değiller. Burada da iki şey önemli: Bir tanesi sigortalılık -bunun altını çiziyorum- bir diğeri de belediye desteği. Sigortalılıktan kastettiğim, Türkiye'de isteğe bağlı sigortalılık söz konusu ancak primleri yüksek yani kadınların ödeyebileceği bir rakam değil. Bunun özellikle ev eksenli çalışan kadınlar için yeniden bir gözden geçirilip, ev eksenli çalışan kadınlar için bir sigortalılık sistemi düşünülebilir mi?

BAŞKAN – Bu on beş gün priminin devlet tarafından karşılanması bunu...

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – İsteğe bağlı sigortalılık da o yok efendim yani kadın bir iş yerinde istihdam edildiği zaman devlet desteğini veriyor yani resmî ve sigortalı.

BAŞKAN – Çalışan birinin olması, gözükmesi gerekiyor.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Ama ben çalışmayan bir kadını ya da ev hizmetine gidiyorum ama gittiğim ev beni sigortalamıyor, ben yapmaya çalışıyorum.

BAŞKAN – Bakanlığın çalışmalarından, tasarlardan birisi diye biliyorum yani yaptığımız görüşmede de. Bunun üzerinde bir çalışma var.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Çok yüksek efendim.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Bakanlık üstünde çalışıyor ama henüz...

BAŞKAN – Evet, henüz netleşmedi ama üzerinde yani konuştuğumuz konulardan birisi bu da.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Yani şu anda primler çok yüksek.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Doğru, Bakanlık şu an onu düşünüyor.

BAŞKAN - Şu anda birisi üstünde gözükmesi gerekiyor yüzde 15'i yarı yarıya. Bunu isteğe bağlıya dönüştürebilir miyiz diye Bakanlığın bir çalışması var. Bu geçerli olursa bu özellikle ev işine giden kadınları da sisteme dâhil ederek, kadınların iş gücüne katılma oranını da yükseltmeye yönelik bir çalışma olarak tasakta var.

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI SOSYAL POLİTİKA ARAŞTIRMACISI ÜLKER ŞENER – Yalnız ek eksenli derken biz sadece eve temizliğe giden ya da

çocuk bakmaya giden kadınları kastetmiyoruz. Örneğin Balgat'ta tekstil fabrikaları var, onlar çok küçük bir miktarla ürün veriyorlar yani günde en fazla 10 lira kazanıyorlar ve çok büyük bir emek sömürüsü ve aslında bu kadın emeği sömürüsüne engel olmak için de kadın kooperatiflerini desteklemek gerekiyor. Şundan dolayı söylüyorum: Şimdi, siz ev eksenli çalışan kadınlar kadın kooperatifleri kurdukları zaman tüzel kişilikleriyle Balgat'taki fabrikaya gidip kooperatif adına iş alabilirler. Şu an Tuzluca'yı'daki kooperatif öyle işliyor. Aldıkları işin karşılığında eğer 1.000 TL kazanmışsa, 10 kişi yapmışsa kendi aralarında eşit olarak onu paylaşıyorlar ama araya bir aracı girdiğinde paranın büyük bir kısmına –yüzde 70'ine neredeyse- aracı el koyuyor ve kadınlara çok küçük bir para veriyor. Bu nedenle bu kooperatifler hem kadınların bir araya gelmesi hem gelirlerinin artması hem de pazarlık güçlerini artırmaları açısından önemli ve muhtemelen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı da bunun üzerinde çalışıyor zaten, benim bildiğim kadarıyla.

Şimdi, bu ev eksenli çalışan kadınlar için bir diğer şey pazar ve ürün. Eğer herhangi bir fabrikadan ürün almıyorsa ama kendisi evde bir şeyler yapıyorsa ve bunu pazarda satıyorsa hangi pazarda, nasıl satacak? Bu açıdan da belediyelerin özellikle destek olması gerekiyor. Bu kadınların -Ankara'da Çankaya Belediyesinin öyle bir yeri var ama çok işlek değil- ürünlerini satabileceği ayakaltı yani işlek bir yerde kadınlara yönelik bir pazarın açılması, standların verilmesi gerekiyor. Yine, genellikle ev eksenli çalışan kadınlar yerel ürünler yaptıkları için Turizm Bakanlığı ve belediyelerin katkısıyla broşürler bastırılıp bu ürünlerin tanıtılması ve benzeri şeyler yapılabilir.

Şimdi, yarı zamanlı çalışma, bu çok tartışmalı bir konu ve Türkiye'deki sendikaların karşı çıktığı bir şey, aslında daha doğrusu esnek çalışma. Bu nedenle bizim önerimiz esnek çalışmayı bir bütün olarak tartışmak değil ama yarı zamanlı çalışma açısından tartışmak çünkü bizim yaptığımız çalışmalarda biz ister beğenelim ister beğenmeyelim -örneğin ben beğenmiyorum- ama kadınlar yarı zamanlı çalışmak istiyorlar çünkü aile hayatıyla iş hayatını uyumlaştırmak istiyorlar. Hani bana kalsa aile hayatındaki işleri kadın ve erkek ortak, birlikte yapsın ama şu an için kadınların isteği bu değil, hani alanda gördüklerimi anlattığım için söylüyorum. O zaman yarı zamanlı çalışmaya ilişkin düzenlemeler yapılmalı ama burada da iki şey önemli. Türkiye'de zaten çalışma süreleri çok uzun, Avrupa'nın en uzun çalışma süresine sahip ülkelerden biri Türkiye. Şimdi, kadını yarı zamanlı alıp yani "Günde beş saat çalışacaksın." deyip sekiz saat çalıştırma riski söz konusu. Bu nedenle de düzenleme yapılırken mesela kesinlikle yarı zamanlı çalışanların fazla mesai yapamayacakları kural altına alınmalı çünkü işverenin yasayı olumsuz ya da kötü kullanımına engel olmak için buna benzer düzenlemeler yapılmalı. Aksi takdirde "Ben yarı zamanlı çalıştırıyorum." deyip, on beş günlük ücretini ödeyip, sekiz saat çalıştırıp kadın emeğinin sömürüsüne girecek bir biçimde bu yarı zamanlı çalışma kullanılabilir ama eğer doğru düzgün düzenlemeler yapılırsa ve kadının yararı gözetilirse ben yarı zamanlı çalışmanın Türkiye'de kadın istihdamının artırılması için önemli olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Sizin de tabii diğer değerli katılımcılar gibi arazi'deki tespitleriniz bizler için çok önemli bir ışık kaynağı oldu. Soru sormak isteyen değerli vekillerimiz var, benim de ekleyeceğim bir konu var, onu en son ben ekleyeyim.

Buyurun.

MESUT DEDEOĞLU (Kahramanmaraş) – Teşekkür ediyorum her iki sunum için.

Şimdi Ankara'ya geldim ben, seçim bölgemdeydim Kahramanmaraş'ta ve doğru buraya indim. Bu sunumlar için çok teşekkür ediyorum. Burada eklemek istediğim bir şey var, çok güzel konulara temas edildi. Burada en büyük olayın bir tanesi -demin tam gündeme gelmedi o- kadınların evde yaptıkları iş, yardıma gitmeleri, en önemlisi de özellikle bizim kendi bölgemizde -çünkü Kahramanmaraş bir tekstil şehri- oradaki evlerde fason işlerini yapıp -aynen sizin söylediğiniz gibi- cüzi, sembolik ücretler almaları. Tabii bu hem kayıt dışı hem de o fason imalatları yapıp bir katma değer sağlayan kadınlarımızın SSK'yla ilgili bir bağlantılarının olmamasından kaynaklanıyor. Bunlarla ilgili tabii ki bir düzenleme yapılmalı, mutlaka yapılmalı, özellikle de bu evde bakım ücretleriyle ilgili. Demin de Sayın Milletvekilimiz "2012 rakamlarıyla, 311'di orada, 405 bine çıktı" dedi, bu tempoyla giderse tabii ki bu milyonlara ulaşacak bir rakam.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – 533 bin de engelli maaşı, o da var.

MESUT DEDEOĞLU (Kahramanmaraş) – O tabii ki ayrı bir konu, başlık altında toplanması gereken bambaşka bir konu.

Bunların mutlaka bir düzene girmesi lazım, bunlarla ilgili günlük hayattaki kullanılabilirlik, işte, bu kooperatifler olsun veyahut da o kooperatif değil de sizin bahsettiğiniz, Maliye'ye gidip kayıt olsa, şirketi zaten hiç söylemiyorum çünkü şartları, yönetimi o kadar ağır ve farklı bir şey ki. Bir Maliye kaydı olsa, tüm kazancını verse yine bu geliriyle giderinin arasında dengeyi kuramayacak. Onun için çok özel bir kanun çıkartılması lazım buna, bu özel durumlar için. Temennimiz odur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Tülay Hanım...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Ben çok teşekkür ediyorum sunumlar için. Birinciye kısmen... Canan Hanım teşekkürler. Bir programdan geldik, bir toplantıdan. Çok özür dileyerek... Ama aldığım veriler de çok değerli.

Ben yasal düzenlemelerle ilgili, Medeni Kanunu'nda, İş Kanunu'nda, Türk Ceza Kanunu'nda o kadar çok yasal düzenleme yapıldı ki ve bunların her biri Türkiye adına çok değerli. Yani bahsettiklerinizde en çok önemseydiğim devamındaki istatistiki veriler yani bir çalışma oluşması, ikinci ve çok daha değerlisi gelinen nokta, kontrol edilebilirlik, denetlenebilirlik ve cezai müeyyide devamında uygulanabilirlik. Şu anda şunun altını çizmek için söz aldım, Sayın Başkanım ifade etti: Bütçelemeyeyle

ilgili de bir çalışmanın oluyor olması anlattığınız düzenlemelerde, Aile Bakanlığının 2-3 tane, her birinin talep olarak sunduğu ama bununla ilgili Bakanlığımızda yapılan veriler. Yani aslında güzel bir noktaya gelindi. Ben ekonomik forumun –nedenini biliyorsunuz- Türk kadınına bir haksızlık diye düşünüyorum, bir Uganda'nın altında... Onun nedenini biliyorsunuz yani o verilerde. Bütün cümleler de çok değerliydi yani yapılan tüm çalışmalara, tüm yasal düzenlemelere, Hükümetin bu konudaki duyarlılığına, Başbakanlık genelgesi, istihdam konusunda atılan tüm adımlar... Her şeye rağmen niye böyle, neden? Yani oradaki sonuç Türk kadını adına ve mevcut yapı adına haksızlık. Nedeniyse işte, kadın ve erkek arasındaki o uçurumdan, parametrelerin değerlendirilmesinden kaynaklanan... Oysa Uganda'ya göre çok farklı olduğundan değil, bunu biz biliyoruz. O yüzden dillendirirken de kelimelerdeki hassasiyet önemli diye düşünüyorum. Bu, bugüne kadar sizlerin de, STK'ların da, siyasi iradenin de tüm siyasi partiler adına attığı adımlar ki tespitlerimiz hemen hemen aşağı yukarı aynı. Daha böyle bence o noktayı dillendirirken hassas olmak lazım diye düşünüyorum çünkü güçlü olmak, hep birlikte olmak o adımları da yine birlikte atıyor olmanın değerinden kaynaklanıyor diyorum.

Şimdi esnek çalışmayla ilgili de bir cümle söylemek istiyorum yani mesela geçen haftaki toplantıda sendikalar vardı. Mesela sendikalarda kadın sayısı az -tespitiniz doğru- ve onlar dillendirirken -hani dedik ya, Medeni Kanun'da, Ceza Kanunu'nda, İş Kanunu'nda- kadın lehine yapılan her çalışmanın iş adamı, işveren bazında aslında aleyhe dönmeye başladığının bir fotoğrafını çizdiler. Yani işverenler de sendikalar da o çalışmada yani öyle bir... Mesela kadın doğum izni hakkıyla alakalı dedi ki: "Niye bizde 8+8 on altı hafta da Avrupa'da 12 hafta?" Yani kıyaslıyor ve bu, kadın aleyhine istihdama katılımda bir dezavantaj hâline gelmeye başlıyor yani bir şeyleri aslında Türk toplumuna daha uygun, Türk toplumunda kadın yapısına, mevcut bakış açısına daha uygun hâle getirerek, onu da öncelikle, bir taraftan da aleyhe dönmeden de sağlamak gerekiyor diye düşünüyorum.

Ben mesela kendi hayatımdan bir örnek vereyim. Çok sevdiğim, harikulade mutlu olduğum bir işi yapıyorken bebek sahibi olduğumda hemen bıraktım, bırakmayı istedim çünkü benim için onun varlığı, onun anne sütü alışı, onun o ilk bir yılı için çok değerliydi. O zaman işveren şöyle bir şey yaptı: "Yeter ki gel başında dur. Aracı sana tahsis edeceğim yani gene evladınla ilgili şunu yap ama devamında da şunun başında dur sadece saat olarak." Bu benim kaşım gözüm için değil, kendi işiyle ilgili o ayrıntıydı. Şimdi, bunun her biri yasal olarak var aslında, o gün yoktu yani 90'lı yıllarda bunların hiçbirisi yoktu ama şimdi gerek süt izni hakkı, işverene belli saatlerde ayrılma hakkı gibi. Yani Türkiye o zamanki yani yirmi yıl önceki Türkiye değil geldiği noktada. Geriye sadece denetim genelgelerinde, diğer yapıda, izlemek, kontrol etmek... 533 bin engelli diyoruz, var, kadın çalışıyor. Ben Karadeniz'e gittiğim zaman sırtında yük, yanında bebeği bağlamış gidiyor, bakıyorsun, kahvehanelerde erkekler dolu. Hayır, şimdi onu katabilecek yapıya... Çünkü var, zaten çalışıyor işinde. Bir kadın biliyorum şeker hastası, İstanbul'da bir noktada, ben biliyorum ki on beş-yirmi yıldır o kesecikler yok mu altın şeyleri koyuyor, yapıyor. O 200-300 ona aylık şey yetiyor. Ne kocadan ne bilmem neden... Boşandı zaten, hiçbirisi yok. O

emeğiyle onu zaten yapıyor. Şimdi, önemli olan o denetim, istihdam, diğer ayakta sisteme dâhil edebilecek yapıyı oluşturabilmekte yoksa kırsalda da Doğu'da da Anadolu'da da İstanbul'un –ben İstanbul milletvekiliyim- ücra noktalarında da her biri var. Niye? Bak, çok güzel bir şey söyledi, bu benim teklifimdi, birçok yerde dillendirdim, yine söylüyorum. 300-400 bine ulaşmış, devlet zaten onu veriyor, “Bak” diye veriyor. “Bak” diye verdiğini sisteme dâhil ettiğinde hem parametrelerdeki yapı artmış olacak hem belki de... Mesela bir iki örnek çok güzeldi –Başkanım hatırlar- diyor ki: “Tamam, devlet olarak sana bu rakamı veriyorum ama sen de kamu adına bir şey yap.” Mesela, işte, atıyorum, x okuldaki bir anaokulunda bir saatini ver yani hem aldığını hak etme, evden çıkma... Anlatabiliyor muyum? Yani sistem olarak Avrupa'da hangi ülkeydi, Almanya mı, İsviçre mi?

BAŞKAN – İsveç çok yüksek bu konuda.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Bir tanesinden bir örnek vermişti konuşmacılarımızdan, çok hoşuma gitti yani saygınlık açısından da. Alıyorum, yatıyorum değil. Evet, o parayı almalı sosyal devlet anlayışında ama aldığını da yine bu devlet adına bir başka sosyal desteğe katkı sunan kadın daha saygın. Bunu oluşturacak yapıyı denetlemek lazım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Çok özür diliyorum Sayın Başkanım.

İşte, oradaki olay çok önemli, algı. Şimdi, biz boşanmış kadınlara da 250'şer lira yardım veriyoruz, hastaya bakan kadına da.

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI SOSYAL POLİTİKA ARAŞTIRMACISI ÜLKER ŞENER – Boşanmış olana vermiyoruz, eşi vefat etmiş olana...

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Pardon, özür dilerim, düzelttiniz, eşi vefat edenlere.

Şimdi, buradaki verdiğimiz para sadaka zihniyetine geçiyor. Oysaki diğer ülkelerde yapılanlar sosyal devlet anlayışının karşılığını buluyor, gidip onun ödemesini yapıyor. Bu yerel yönetimlerde de yapılıyor mesela, giyecek dağıtılan yerler yapılıyor, herkes gitsin oradan istediğini alsın. Oysaki İngiltere'de “1 euro verelim, onu alalım.” O satın alma ve pazar piyasasını bile bilmiyor. İşte, bu alının değişmesi lazım yani karşılığını verdiğiniz işin yapılması, bu da sistemin içinde kendi istihdam alanını yaratmasını sağlayacak.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Gürkut Bey...

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sunucu arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Gerçekten fevkaladeydi, hepsini çok beğendim, çok güzeldi, çok etkileyiciydi, kullandıkları Türkçe de harikaydı, onu özellikle belirtmek istiyorum, mükemmeldi ve beni çok etkileyen en önemli konulardan bir tanesi “Müeyyidesi olmayan

hiçbir şey hayata geçmiyor.” teşhisiydi. Bugüne kadar yaptıklarımızın hiçbirisinin müeyyidesi hayata geçirilmemiştir yani biz burada çaba sarfediyoruz. KEFEK; Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu başta bu alt komisyonu kurarak çok büyük bir iş yapmıştır, çok iyi çalışmalar yapıyor. Ben burada olmaktan çok memnunum çünkü gerçekten kadın haklarına, kadınların Türkiye’de eşit bireyler olarak var olmasına en ufak bir katkı sağlıyorsak eğer -ki sağladığımız inancındayım- bu KEFEK’in çalışmalarıyla gidiyor. Yalnız endişem şudur ki: Bizim Türkiye’de devletin tüm yapısını dinsel bir alana doğru yönetmekte olan, giden bir geminin içinde sanki biz KEFEK olarak geriye doğru koşan, ters istikamette koşan bir komisyonuz gibi geliyor bana ve o nedenle de bizim bu kadar çalışmamız -iki yıldır beraberiz- bütün bunlara karşın Türkiye’de ne kadına karşı şiddet önlenemilmiştir ne de kadına karşı, kadının sorunlarının çözümünde somut bir yol alabilmiş durumdayız.

Çalışmaları için herkesi kutluyorum. Benim sorum şudur sayın konuşmacılara: Müeyyideler neler olmalıdır, bununla ilgili bir çalışma yapılabilir mi? Yapılırsa lütfen bunları somut olarak... Hangi konuda ne müeyyidesi getireceğiz? Onları bir çalışma hâlinde eğer sunabilirlerse böyle bir kanun teklifini vermekten de ben büyük mutluluk duyacağım.

Çok teşekkür ediyorum sunumlar için.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Ah, bir karar yeter sayısı istemese şu CHP de.

BAŞKAN – Ben de son kez, toplantıyı kapatmadan önce bir şey sormak istiyorum. Ülker Hanıma sormak istiyorum: Arazi de yaptığınız çalışmalarda istihdamla kadına karşı şiddet arasında nasıl bir bağlantı kurdunuz, bu anlamda rakamsal bir tespitiniz var mı, bu konuda bize söyleyeceğiniz bir şey var mı? Bunu sormak istiyorum.

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI SOSYAL POLİTİKA ARAŞTIRMACISI ÜLKER ŞENER – Bizim Mamak’ta yaptığımız bir çalışma var. Orada istihdamla şiddet arasında değil ama yoksullukla şiddet arasında bir ilişki var ama bunun nedeninin yoksul kadınları kendi hayatlarına ilişkin konuşmaya daha açık olmaları mı, hani... Eğitimli olan kadınlar şiddete maruz kaldıklarını söylemiyorlar çünkü bu onların kişisel olarak statülerini sarsıyor.

BAŞKAN - Statüyle de alakalı.

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI SOSYAL POLİTİKA ARAŞTIRMACISI ÜLKER ŞENER – Senin karşında da kötü duruma düştüklerini düşünüyorlar ”O da benim gibi, ben de eğitimliyim ve ben eğitimli olarak şiddete maruz kaldığımı ona söylemeli miyim?” Bir sürü şey, hani, savunma mekanizması dediğimiz mekanizmalar işliyor diye düşünüyorum ama bizim en azından Mamak’ta gördüğümüz şey, yoksullukla şiddet arasında bir bağlantı var. Yoksulluk arttıkça şiddet artıyor, yoksulluk arttıkça erkeğin şiddet uygulama eğilimi de artıyor çünkü başka alanlarda kendisini ifade edemeyen, başka alanlarda kendini gösteremeyen, iktidarını kuramayan erkek için tek iktidar kurabileceği alan ev kalıyor, tek iktidar kurabileceği alan ya kadının ya da çocuğunun bedeni

kalıyor. O bedeni ne kadar çok kontrol ederse, denetim sağlarsa o kadar çok erkek olduğunu hissediyor. Bu nedenle ikisi arasında istihdama katılmayan erkeklerin daha fazla şiddet uyguladıklarını Mamak örneği üzerinden söyleyebilirim. Diğer alanlarda henüz öyle bir çalışma yapmadık.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Canan Hanım, buyurun.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – İstanbul’da böyle bir araştırmayı -sanıyorum- İstanbul Barosu yapmıştı, eğitim düzeyleri ve istihdamda yer alan kadınlarla ilgili. Eğitim düzeyleri yükseldikçe kadınların şiddete daha maruz kaldıkları, istihdamda yer alanların söylemleri geliştiği, ekonomik özgürlüğü kazandıkları için de boşanmaların da arttığını gösteriyordu bu araştırma.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Sema Hanım...

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Ben demin söyledim, Sayın Vekilim de sorduğu için şey yapıyorum.

Şimdi, bütün yasal düzenlemelerde ya da genelgede -aklınıza ne geliyorsa- çözüm üretenlerde bir kere bir izleme mekanizmasının olması gerekiyor. Dediniz ki: “Genelgede böyle bir şey var.” Şimdi, sorun genelgede varlığı değil, o genelgenin izlenmesi gerekiyor yani uygulamanın izlenmesini oluşturacak kurullarımız olmalı, bir.

İki: Bu izlemeler yapıldıktan sonra bunu yapacak kurumları oluşturabiliyorsak onların sonuçlarını ve değerlendirmelerini almamız gerekiyor. Yasal bütün düzenlemelere bunu koymamız gerekiyor.

Üç: Yani eğer bunu yapmıyorsa “Kim hesap soracak?”ı tespit etmemiz gerekiyor. Ben küçük bir örnek vereceğim size: Belediyeler Yasası 2005’te çıktı, nüfusu 50 binin üzerinde olan -şimdi, tabii, 100 bine çıktı o ayrı ama- bütün belediyelere sığınma evi açma getirildi.

Peki, yıl 2012, biz biliyoruz kaç yerde açılmadığını. Sorum var benim. Nedir o sorum? Yerel yönetimleri İçişleri Bakanlığı denetler. Doğru mu? Doğru. Peki, hiç biz bugüne kadar, bu yasa 2005’te çıkmışken İçişleri Bakanlığının “Şu belediyeler açması gerekirken açmadı.” dediğini duyduk mu? İşte, bu bir müeyyidedir yani yetkili olan kurum, denetimle ve değerlendirmeye, soru sormayla yetkili olan kurum bunu afişe etse dahi -bırakın cezalandırmayı- bu bir müeyyidedir. Anlatabildim mi?

BAŞKAN – Bu konuyla alakalı şunu da vurgulamak istiyoruz: Tabii, biz bakanlıklarımızı dinlerken İçişleri Bakanlığının bu farkındalığın farkında olmadığını da fark ettik Komisyon olarak.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Tabii ki, ben onu söylemeye çalışıyorum.

BAŞKAN – Tutanaklara geçmesi açısından özellikle, farkındalığın farkında olduklarının farkında olmadıklarını tespit ettik yani onun için bunu -biz, yeni İşleri Bakanımızı üst Komisyona davet ettiğimizde de- bu farkındalığı Komisyon olarak takip edeceğiz.

Biz çok teşekkür ediyoruz.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANI SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Biz teşekkür ederiz efendim, sağ olun.

BAŞKAN – Tabii, ben biraz önce Gürkut Bey'in biraz önce söylediği bir şeye de değinmek istiyorum. Yapılan çalışmaların ne kadar özveriyle yapıldığını ve Türkiye'yi geçmişe götürmek değil, geleceğe götürmek ama değerleriyle barışık şekilde yani bu ters düşme, ileri düşme gibi bir algıyı da ortadan kaldırmak istiyorum. Yani biz, hepimiz burada yarınlar daha iyi olsun diye, kadınlarımızın yarınları daha iyi olsun diye bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımız aynı özveriyle çalışıyoruz. Kurumların farkında olmadığını tespit ediyoruz, bu konudaki farkındalığı oluşturmak üzere de hep beraber gayret içerisindeyiz.

GÜRKUT ACAR (Antalya) - Bundan hiç şüphem yok Sayın Başkan. Yani, buradaki çalışma arkadaşlarımı gerçekten çok saygıyla anıyorum, çok büyük saygım var.

BAŞKAN – Aynı şekilde biz de size teşekkür ediyoruz.

Ben bugün değerli katılımcılarımıza da teşekkür etmek istiyorum. Çok güzel ve çok başarılı sunumlardı.

Çok sağ olun.

Komisyon toplantısını kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.25